Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувла 1923 шера денз ● ЕРА, 22 февраль, 1979 шу. ● № 23 (5990). ● Мах 2 кепиг.

Новкъост КОСЫГИН Алексей Николаевичага

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето чIогIа дег тIаьрен дахкьала вувц Хьо, Коммунистически партен Советски паччахьалкхенн цIи хеза деятель, Хьа кховзткъе пхийтта шу дуьзча дийнахьа.

Партийни паччахьалкхенн балха тIера хьай йоккха опыт, дерриге низаш знанеш са ца кходеш дIател Ia коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхача гIуллакх, марксизма-ленинизма идеалашта.

ЦIенача дег тIера лов тхона Алексей Николаевич, тха веза доттагIчи новкъости, вай партен советски халкъен ираза, коммунизм котъяккхар дукха Хьо дина могаш маьршеи дIахо беркате гIуллакхаш деши, дуккхача шераш-ка вахар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ | СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ | СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

НОВ. А. Н. КОСЫГИНА ОКТЯБРЬСКИ РЕВОЛЮЦЕ ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Коммунистически партеи Советски паччахьалкхенен хьалхашка доккхий хIинаш карагIдуьларах а вахьа дийнахьа дена кховзткъе пхийтта шу дизарца дувзадена а ОКТЯБРЬСКИ РЕВОЛЮЦЕ орден лойла КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела новкъоста КОСЫГИН Алексей Николаевична.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1979 ш. 20 февраль.

РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи

Котбаьннараштa—байракхаш

РСФСР Министрий Советои Профессиональни Союзий Центральни Советои социм баьб производства эффективности балха дикали айира, 1978 шера экономически социальни дегIадахкара план толаме кхочашъяра тIехьа лелаьча Еррпгроссийски социалистически яхье эгтара лакхагIа хьоккхамаш дакарах котъяннарс а лаьрхIа РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-и карара мара тахна ЦIе байракхаш лойла:

Автономни республикаштен областеши юкъе
Нохч-ГIалгIай АССР-а.

Городаштен городской районаштен юкъе:
г. Гудермеса;
г. Грозни Ленински района.

Юртий районашта юкъе:
Новой-Юрта района.

Колхозийн совхозийн коллективашта юкъе:
г. Грозни «Родина» яхча совхоза;
Наурски района «Притеречный» совхоза;
Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза;
Шалински района «Шалинский» совхоза.

РСФСР Министрий Советои ВЦСПС-и чIогIа даькъала байцаб Ерригроссийски социалистически яхье котбаьннараш, Российски Федераце къахьегамхошна 1979 шера а бIарччача пятилетка а планаши тIаьхьа декхараш толаме кхочашдара ахьаьгна хьинарегIа социалистически яхь йоаржаергхиларах чIогIа тешаш хилар хьа а хайтад.

КУЛГАШ ДIАДАХА ВЬЕТНАМА ТIЕРА!

Вежарий, тхо шуца да

Самардийнахьа Назрановски «Электроинструмент» заводе Китай кулгалхошна Вьетнама Социалистически Республикаца лелаеча бIехача гIуллакха эгIазал кхайкхаеш митинг хилар.

Сийлахь - боккхача Даймехка тIема доакъошхочо завода токара А. А. Имагомева ше митинге къамаьл деш аьлар: «Йоккхача эгIазалца тIаьц завода къахьегамхоша китайски милитаризма Социалистически Вьетнама халкъа дукхьала лелаеча агрессех баь хоам. Советски правительства заявлени хьал а лоацаш, оаха хьадех агресси юхасоацелга».

Ше къамаьл деш завода интернациональни доттагIала клуба председателa З. А. Богатырева йоалар: «Вай сагарlгIата Iе йиш яц цхьана хIамана бехи боацача маьха берий, боккхийча наха, кхалнаха цIий Iоухаче хане. Вайта дIахо довлургдац китайски гегемонисташа кортмукъадакьна, дукха бала лайна вьетнамски къам доа ца де хьена хьалхашка оттадь деххар.

Тхо, деррига советски халкъ санна, Вьетнама вежарашка доача къамантахьа да.

Китайски военщина гIулакхашта эгIазал кхайкхаеш къамаьлаш дир митинге завода директора М. А. Зурабова, комсомола комитета секретара Х. А. Выжегурова, завода инженера Т. М. Албогачиева.

Агрессора къизал соцае

Китайцаша лелаеча агрессена чIогIа эгIазбаха, доркбенна бар Назрановски трикотажни фабрике 19 февралe гулбенна болхлойи, инженерно - технически балхахойи, гIулакхера нахи.

Митинг хьаоелаш завода партийни организаце секретара Б. Х. Гагиева аьлар: «ХIана мара шийн бокъонца доля вахар дIадоладеш йоацача, дуккхача шерашка империалистически агрессена дукхьал лаьттача Вьетнама Социалистически Республикаца тIом хьоабар цхьаьккха бoаpaшца диста йиш йоацаш бIеха гIулакх да».

Китайски кулгалхоша лелаеча агрессена дукхьала, Вьетнама ценал долча къаманица советски нах барт бола хилар баьгдеш къамаьлаш дир митинге фабрика наладчика Дошхаклоев Халмарзас, швеяс Дарсигова Дибас, иштта кхыбараша.

Митинге хинараша массана рагьа а волаш, китайски агрессена эгIазло а кхайкхаир. агресси соцаелтен кхы хье ца болийташ Вьетнама Социалистически Республика территоре тIара китайски бIу арабоаккхилгеи хоадамболлаш хьадехаш Советски правительства яь заявлени хьалладьар.

ГIаьрахошта вий кхайкаю

Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университете хилар социалистически Вьетнама дукхьалара Пекина агрессена вий кхайкхаеш йола митинг. Цу митингашка къамаьлаш даьча 51 саго дийцар пекински агрессе тийшача балхах лаьца, дукха Йоацпаш мара арахьара агресси юхатеха ялиза йолча Вьетнаме китайски бIу чубахар дунен тIа машар лелабара, чIогIбара Iалаьмате доккха зе долга, дунен тIара дог-уйла цIена долаш вола цхьаь ваI саг из гIуллакх дегаза ца хеташ, цу гIуллакха вий ца кхайкаеш Iе йиш яц кхаш.

Хьо дIа мел хьенача хьагуш я: «ДIаяха тIоамараш Вьетнама тIера!», «Тхо хьоца да социалистически Вьетнам!», «ЦIаккха чакхбаргбац тийша болхI» яхен кхыйолен лозунгаш.

Китайски Iаьдала доалдераша лоаллахарча Вьетнама яьча агрессена наIалт оалаш, Советски правительства заявлене чулоацам дег тIара хьаллоацаш къамаьлаш дир Нохч - ГIалгIай Машар лорабара республикански комитета председатела, сага анатомеи физиологеи кафедра заведующе, медицински Iилмай доктора, профессора Алиев Шарпудия Амировича, политэкономеи кафедра заведующе Снельникова Виктор Исаковича. Цу митингашка къамаьлаш дир студенташа, университета балхахоша, преподавателаша, Сийлахь - боккхача Дай-мехка тIема доакъошхоша Пигуль Николай Яковлевича, Устинов Александр Федоровича, Капен Иосиф Овсеевича, кхыча дукхача наха.

Китай Вьетнама чухьалхара хетаь митингаш хилар Грозненча мехкдаьтта института мел йолча факультеташка а.

МАССАВА ЦХЬАН ДАГАРА ВОЛАШ

Коммунистически парте чурчеи арахьарчеи политикаш шоаш чIогIа мутIахьа хилар, коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташта тIехьа 4 марта шоаш, массава цхьа барт-уйла йолаш, кхаж тесса кийча хилар хьакхайкадир самардийнахьа В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец тIакх аьнна хьализа гулбеннача Нохч-ГIалгIайчен ерригача районашкара бахкача харжархоша. Уж цига бахкабар РСФСР-гара № 7 йолча Грозненски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Советe шоаш депутаталла харжа кандидаталла оттаваьча СССР яйгачеи кхачами промышленностан бытови приборашта йолча машиностроене министраца Пудков Иван Ивановичаца вIашагIкхета.

ВIашагIкхетар хьадийлар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара М. А. Дорохова.

Трибуна тIа ва кандидата доверенни вола, аргунски «Пищемаш» завода электросварщик Х. Д. Сулейманов. Цо дIайовзийт И. И. Пудкова биографи. МугIарерча инженер-конструктогара дIаволавенна министрага кхочаш лакхвеннав из.

Даьхенна хьалхашка карагIдаьннараш белгалдеш новкъоста И. И. Пудковна еннай Ленина, Октябрьски Революце, Къахьегама ЦIеча Байракха, «Знак Почета» яха орденаши илх медали. Из ва Ленински преме лауреат а.

Шийн къамаьл чакхдоалаш нов. Сулейманова беррига харжархой тIахьийхар хоржамаш хулача дийнахьа цуи тIехьа кхаж тассара.

ВIашагIкхетаре иштта къамьлаш дир Г. Ф. Галкоевас — КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара, А. М. Корягова — Малгобекский района «Ингушский» совхоза тракториста, С. П. Ефременко — «Грознефтеоргсинтез» объединене производственно-товарни контора оператора, У. А. Исмаилова — КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара, М. П. Бажаева — Урус-Мартановски райисполкома председателя, Х. Н. Арсанукаевас — г. Грозненча № 4 йолча маьхъеча завода мастера, В. В. Цыкурина — Наурски чхьагIар доаккхача завода директора, М. А. Зурабова — П. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода директора, кхычар. Цар дийцар КПСС ЦК Советски Союза беррига харжархошка, гражданашка даьча Кхайкаралю къахьегамхой политически къахьегамеи хьинар чIогIа айдаь хиларах, кастта хургдолча хоржамашта къахьегама совгIаташ кийчдаь уж накъаьбаха лаьрхIа хиларах. Вьетнама дукьала агрессении тIом хьоабаьча Китая доал деча гIозарий гегемонистеки политикана вий кхайкайир цар, йиза хьаллаьцар Советски правительства яь заявлени, царгIа, кортмукъале баьхан турпалеча вьетнамски халкъо лоаттабеча къовсама шоаш солидарни хилар хьакхайкадир, агресси соцаелта дIадийхар.

Боккхача безамца тIоараш деттаии тIанийцар харжархоша пуя тIехьагIа къамаьл деш хиина И. И. Пудков.

Цо белгалдаьккхар, новкъост Леонид Ильич Брежнев мерте латтача КПСС Централыш Комитето, цун Политбюрос дунен тIара машар чIогIбара, советски наьха хьал-торо айяра тIаберзабаь Iалаьмате боккхен беркатен болх беш хилар.

ДIахо нов. Пудкова дийцар нттлагIча пятилетка шерашка мехка халкъа боахам дегIабоалабеча карагIдийннарех. Гулбеннарий терко тIаозаш дар мехка яйгачеи кхачаии промышленностан бытовой прибораштен йола машиностроени укх тIеххьарча шерашка дегIаахара лостамех, цун дIахорча перспективех лаьца цо даь къамаьл.

Нов. Пудкова белгалдаьккхар, КПСС XXV съезда а парте Централыш Комитета нюльскии ноябрьскии (1978 ш.) Пленумий а решенеш кхочашъяра Нохч-ГIалгIайчен партийни, советски, боахама органаша тIагIертта къахьийгалга.

Шийн къамаьл чакхдоалаш кандидата дег тIара баркал аьлар харжархошта шийн иштта сий дарах. хIаьта цар шийх бенна тешам боа ца бара низи хьинарц кходередоацаш хилар хьа а аьлар.

ВIашагIкхетаре даьха доалаш бар парте обкома бюро членаш: НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Бокова, парте областной комитета секретарь М. О. Бузуртанов, НГIАССР Министрий Совета председатела хьалхара заместитель С. Н. Кожухов.

Дохаргдоацача вошала низ

Вайцига кхоашалгIа ена Херсонски областа делегаци республика районашка, предприятеешка, колхозашка, совхозашка къахьегамхоцца безаме вIашагIкхетараш чакхдаьннад.

Самардийнахьа Грозне вердача драматически театре хилар доттагIлен митинг. Моаршала лозунгаша, Российски Федераце, Украински ССР байракхаша хозъаь я театра хьалханийсара майда. БIаьш болча наха хьализа я Украина Россеца юхавIашагIкхийтта 325 шу дизара хетаь Херсонски областеи Нохч-ГIалгIай АССР-еи къахьегамхой доттагIлен митинг йола театра зал.

ДоттагIлен сайре хьайийлар НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Бокова.

Ека Советски Союзеи Украински ССР-и Гимнаш.

ЧIогIа деташ айденна а болаш гулбеннараша КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Л. И. Брежнев керте латта КПСС ЦК Политбюро сийлен президиуме хорж.

Къамаьл де дош ду КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

— Укх деношка аьлар цо, — Украинаи Россеи белгалду шоаш юхавIашагIкхийтта 325 шу дизар. Цу цIейно чулоацай вай йоккхача Даьхен еррига моттигаш. БIаьшерашкара хьадоагIаш да вай халкъий сийлахь-доккха доттагIал. Из чIогIа ларда йолаш да, цох доккха беркат даьннад. Из новзалий кхелех дьйни ца Iеш чакхдаьннад хIара сага дегах.

Доккха цIей дIадаьржад Нохч-ГIалгIайчеи дерригачь лаьтта а. Из къоагадир вошал долча Херсонски областа делегаци вай республике хилаpo. Дицлургдоацача цу вIашагIкхетараша тхона елар адамлен йоккха йовхал, нердача доккхача хьинарца тхо дIаьхий дир. Дег тIара баркал да шоана оаш мел даь берчате, дика гIуллакхаш баьхан деза доттагIий!

Цул тIехьагIа дош ду Украина Компарте Херсонски обкома хьалхарча секретара И. А. Мозговойна:

— Вай доаккхал а деш тахан ях кийсача ленински накъагIа доах вай мехка халкъаш. ВIаши, вежарашка цхьа цар котталонаш, цхьана эпаш халоаш. ДоттагIал, вошал вIаши ду гIо советски общества вахара хьисапах дIаккьста йиш йоаца даьха а хиина дIаэттад.

Къамаьл чакхдоалаш цо аьлар:

— Вай доаккхал ду вай мехка дегIаена социалистически общество хьалъяьча халкъий доттагIалах.

И. А. Мозговойс «Грознефть» объединенена дIаелар республика социалистически яхье котбаьннараштa Украина Компарте Херсонски обкомой облисполкомой ала хьокхаь ЦIе байрах.

Торжественни сайрене хьаьшашка йоуртал хоатташ къамаьлаш дир В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода слесара Е. А. Макарьева, НГIАССР халкъа поетессас Р. С. Ахматовас, Грозненски района «Пригородный» совхоза бригадира С. В. Муталиева, парте Шелковской райкома хьалхарча секретара Социалистически Къахьегама Турпала В. Г. Табацковас, ЧИГУ студента М. Зязинова, РСФСР халкъа артиста В. Н. Оглоблина.

А. В. Власова хьаьшашта дIаелар НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиумо Херсонски областеи НГIАССР-и къахьегамхошта юкъера доттагIал чIогIдаран социалистически яхь шерьран тIаберзабаь боккха болх барах парна енна Сийлен Грамоташ.

Цул тIехьагIа И. А. Мозговойси А. В. Власовеи кулгаш яздир 1979 шера Херсонски областеи Нохч-ГIалгIай АССР-и къахьегамхошта юкъе социалистически яхь лелаярах долча договора.

ЧIогIа дIаьхдаь тIоараш детташ тIанийцар торжественни сайрене хиннараша КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага, КПСС ЦК Генеральни секретарага, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателага новкъост Л. И. Брежневга дахьийта Письмо.

Сайрене мел хиннараша чIогIа наIалт кхайкхадир Вьетнама дукхьала агрессиеи тIом болабаьча Китая кулгалхошта, тIанийцар социалистически Вьетнам хьаллоацаш йола резолюци.

КХОАНА—СОВЕТСКИ ЭСКАРЕИ ТIЕМА-ФОРДА ФЛОТЕИ ДИ

Советски Союза Маршала П. К. Кошевой цIерагIа ЦIеча Седкъа орден лелаю Омски лакхерча танкови инженерни училища — цIи хеза Советски Эскара дешара заведени. Училища яьккха хиннача тхьаь нIсена Советски Союза Турпала сийлахьа цIи еннай.

ТIемен политически кийчоне керда толамаш а доахаш накъаболх курсанташи преподавателаши Советски Эскара Денна.

СУРТА ТIА: училища тIема байракха хьалхашка. Хьалхашняхьа (аьрдехьара аьттехье) — тIехдинача курсантски подразделеней командираш капитанаш В. Алексанов, Н. Михайловский, В. Лебедев.

С. ДЯТЛОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

* * *

МАШАРИ СОЦИАЛИЗМИ ЛОРАЕШ

Авиаце керттера маршал П. КУТАХОВ, ВВС Керттера командующи, СССР оборона министра заместитель, Советски Союза Турпал.

Кхоана советски халкъо цун тIемахошеи, довзол дехьарча вай доттагIаша торжественно белгалдоах Советски Эскареи ТIема-Форда Флотеи 61 шу дизар. Сийлахь-боккхача Ленина, коммунистий парте Сийлахь-боккхача Октябра революционни котолонаш лораяран дунен тIа эггара хьалхарча социалистически паччахьалкхен кхерамзале Iалашъяран хьадаьча вай эскарой флотои хьабенаб легендарни турпала никъ, шийн тIема байракхий цIаккха а доврг-доаца сий а доаккхаш.

Кхы цхьаькха дац дунен тIа цо санна халонаш лайна а дуккхача моастагIашта дукхьал лоаттабаьча, ньоасаме цо яьккхача тайпара котталонаш яьха а эскар. ТIема историна йовзаш яц социалистически Даьй-мохк бахьан тера бе а долаш летача хана вай тIемахоша хьеккхача тайпара дунехача нала турпалал гойта моттигаш. ХIаьта нагахьа санна империализмана дукхьаларча Iалаьмате боккхача шин тIем тIа — граждански Сийлахь-боккхача Даьй-мехкен тIемий шерашка шоай Даьхе лораеи коммунизм хьалъеча шоаш мораш кхы ца хинна толамаш дахен, советски халкъа вIаштIехьдаьннадале цун керттерча бахьанех цаI дар парте социалистически Даьй-мохк лорабарах а низ бола СССР Герзашцара Низаш хьадарах а йола ленински идеяш кхочашъяр.

ТIеххьарча, эггара къизахчен цIий дукха Iодахийтачеи тIем тIа Советски Союзо империализма ударни низаш эша а даь Дерригдуненисторически котало яккхаро, шеко йоацаш баькъдир совлеш социализмагахьа хилар, дIагойтар советски общественни паччахьалкхени строй-буржуазничул тIех хьаар, дIахьекхар марксистско - ленински идеяй наьха деташ айдеш бола низ. Цу котталоно нийъ баьккхар адамлен дIахорча прогресса, Iалаьмате йоккха влияни йир дуне дегIаахара, лаьттан шара тIарча ерригача континенташ тIарча миллионаш болча наьха вахара. Из бахьан долаш социализм цхьан мехка доазонел араьлар. ХIанз цун котталю лораеш латт Варшавски Договора чудоагIача вежарий социалистически мехкий эскарий тIемахой.

* * *

Советски Герзашцарча Низий аргIанара шу дизар белгалдоах хIанз вай Даьхен материальни духовни низаш цIаккха а ца хиннача бесса дегIадаьхкача, советски халкъ а цун тIемахой а Коммунистически партена гонахьа кхы а чIогIагIа кхотабеннача хьалашка. КПСС ЦК ноябрьски (1978 шера) Пленума решенеш СССР Лакхехьарча Совете хургдолча хоржамашен хьинар айдаьдолча советски халкъо а цун тIемахоша а керда толамаш доах социализм хьалъеча, кхы а совбоакх мехка экономически обороний низ.

Коммунистически партена Iалаьмате боккхача лоархIаме хетт эскар, авиаци, флот данма хIанзарча хано дIадехарашка хьежжа хилар. Советски Союза экономически а Iилма-технически а низ цIаккха а ца беннача тайпара дегIабаро торо хилийтай Герзашцарча Низий материально - технически база овлангара хувца. Уж Iалашдаьд эггара кердагIча эффективни герзаши тIема техникаши, йолаш да бокъонцарча вахара, тIема дешара, тIема гIулакх дара мел ошар. ХIанз советски тIемахоша желаю Iилма - технически революцена тIеххьара карагIдаьннараш чулоацаш йола эггара чоалханегIа йола тIема машинаш, ракетни комплексаш, радиоэлектронни системаш, лехи атомни хи кIал гIолла лела лодкаш, титала сихагIа лела самолеташ.

Амма Советски Герзашцарча Низий тIема низ, моллагIча кхыча эскара бар а санна, дуккхьал тIема техникаи герзийн дукхалагIен дикалагIен лаьтта Iац. Из иштта шоашца яхьача герах эффективно пайда эца безаш болча наьхах, цар моральнополитически военни дикалах тийша а ба.

Вай парте даима йоахко ю советски тIемахошта уж шоай Даьхенахи шоай халкъахи доккхалдеш, социалистически Дай-мохк лорабарах бола граждански бехктоахам лакха болаш, политически кийчо дика йолаш, моральни чIогIа хургболаш кхетам балара.

КПСС XXV съезде новкъоста Л. И. Брежнева белгалдоахар: «Кхетам балара балхах дувцаш, новкъостий, цу даькъе Советски Эскар Iалаьмате боккха лоархIам болаш хилар диццалийта йиш яц. Кагий нах салтий дезала юкъе боагIа, цхьанкха а вахара школа а ца йоаккхаш. Амма эскарера юха цIа болх уж деналеи дисциплинаи школа яьккха, технически профессиональни знанеш Iомаль, политически кийчбенна нах а хила.

Бокъонца йола йоккха вахара школа а хинна дIаэттад Советски Эскар вай кагирхошта. Эскаре меттел хIара деннарча вахаре а шийна эшаргдола дукха дика гIуллакхаш Iомаду эIамигача саго укхаза: коммунистически идейность, политически санкетам, общественни хьинар. Военски школа йистеяьккха кагий нах машаре хIама хьадеш къахьегача а тешаме ба, хIаьта, нагахьа санна эшаш моттиг лийслой, деная гойтаргда тIема хало мехка тIаэттача хана а.

Вахаро теша а веш хьахьекхад, эскарера вахара школа чакхъяьккха болча тIемахоех, уж армера мукъа а баьна запасе болаш, коммунизм хьинаре хьалъераш хулаш хилар. Эггара хьалхарча аргIана болх уж шоай низ бола, говза кулгаш чIогIагIа эшача моттиге, шоаш общественна эггара дикагIа пайда лургболча. Царех дуккха бараш го йиш я Нечерноземье, мехка кьилбасседеи а малхбоалеи а районашка керда гIишлош хьалъеча. КIезига бац хьалха салтийи сержанташи хинна нах юрта боахаме механизатораш болаш балхаш деш.

Шийн биографе эггара сийрдагIча оагIон хьисапе дагалатт советски сага ше тIема гIулакх деш хинна шераш. Эскаре Iомаьь дуккха навыкаши оамалаши шоаш дийна мел ба дIаллац наьх. Геттара раьза а волаш дувц ше эскаре гIулакх деш хиннача хенах Москверча гIорваьннача гIишлонхочо Социалистически Къахьегама Турпала Николай Злобина. «Салтий тIема строй лаьттача берригешта а санна, дика школа —, говзала, технически знаней, денала, идейни чIогIала школа хилар сона цуньх. Цига гIулакх даьча шераша со дий-

(Дилходар 3-ча оагIо тIа).

ХАРЖАРХОЙ БЕЗАМ ТӀАУВЗА ГӀУЛАКХАШ

СССР Лаккхеьарча Советe хоржамаш деча Ленински района № 10 йолча участке гӀолла кхаж тоссаш 2200 харжархо хургва. Уш бах Малхбузехьарча электрически сетецита гонахьа ядача кӀи улица тӀа. ХӀаьта цу участка агитпункт уле хьалхара хоржамаш кхиниачул тӀехьагӀа электросета управленена керда хьадаьча дукха этажаш йолча цӀагӀа. Сийрда, доккха цӀа да агитпункт чуьллар. Гавнифара бӀарс тӀаотт арахьа цӀе, доккха планаташи депутаташ доахнача цу цӀенна. Чуваьхча а да агитпункт чуулла цӀа сапаргӀата, хоза лостам бовлаш. Чухьнахьа пенана хьалтӀеха доахк КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра тӀаьхехаш, вай республика а берригa мохк а дегӀахар хьаьбоккаш дола лозунгаш, стендаш, диаграммаш. Шоаш хоржаш бола депутаташ малаш ба хойташ яь стенд а, «СССР Лаккхеьарча Советe хоржамаш дарах» дола Закон тӀадола плакат доала невацa хьалтеха.

Истоаш тӀа нерда журналаш, газеташ, брошюраш ухк. Йолаш я шахматаш, шашкаш, телевизор, радиоприемник. Кхаь меттала — эрсий, нохчий, гӀалгӀай — яздаь СССР, РСФСР, Нохч-ГӀалгӀай АССР Конституцеш, тайп-тайпара атласаш да. Масала, «СССР итталгӀа пятилетка» яхача доккхача атласо хьахьокх вай мехка лоархӀамегӀа йола гӀишлош хьалью моттигаш, юрта боахам дегӀабара хьалаш.

Лоацца аьлча, дукха болх баьб Малхбузен электросета, партийни организаце агитпункта болх боаттӀача тайпара вӀаштӀехьбаккхара.

ДикагӀболча производственникашта юкъера хьахержаб агитатораши политинформаторашa. Агитационни пропагандистски болх беш 25 агитатори 12 политинформатори ва уккхаа. Царна хьалхашка латта декхараш къовстадеш партийни организаце совещани лай декабрь бетта, агитпункт вӀашагӀйоллашехьа а. Нах бахача цӀеношка, кварталашка дӀачӀоагӀваьа хӀара агитатори политинформатори. № 10 йолча участке баха харжархой чубоагӀача кварталий улицайи схема оттаьй.

ХӀара денна бе безача балха оттаь план я. ХӀаьта баь болх дӀаяздеш журналаш да. Масала, январь бетта планатӀа чакхъяикха дерхӀаш ткъо мероприяти яр, уж ерригаш кхоачашьяй. Февраль бетта а оттаьча планагӀа бу болх. Мероприятей тематика йоккха я. ТӀема а къахьегама а ветеранашца, производстве хьалхалаттаранаща вӀашагӀкхетанка, хаттарийи жоьпийн сайренаш, тематически конференцеш елга юкъедихьад.

Харжархошa деча хаттараш жоп тела байхе хул производства кулгалхой, опыт йола юристаш. Дукха ха йоацаш цӀена уголоке харжархой вӀашагӀкхийтта хилар. Цар хаттараштa жоп душ, царца къамаьл деш вар Малхбузен электросета директор В. Н. Киреев. Агитационно-массови балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш ба агитатораш: КПСС член вола В. А. Петров, ВЛКСМ членаш Е. М. Липовецкийи Л. В. Хиникюван, кхьбераш.

Къаьста тернам тӀеботхийт уккхаза хьалха кхаж тоссаш болча харжархошта. Уж хьакъоаста а баь лаьрхӀа цу гӀулакха долча журнала тӀа дӀаяздаьб. № 10 йолча участке 65, саг ва укх шера эггара хьалха хоржамашка дакъа лоацаш. Советски хоржамий системах, советски наьха бокъонех лаьца беседаш ю царца. Къоначa харжархой санхетам дика лаккхбеш яр январь бетта ВЛКСМ комитета секретара Е. М. Липовецке яь беседа.

Хоржамаш хулача дийнахьа кхаж тоссара къонабараш тӀаьхьехаш открыткаш даьхийта лаьрхӀад. Агитатораша, политинформатораша, производства кулгалхоша советски наха карагӀдьинраш йоаш беседаш, лекцеш, ефа хана дӀадоаьийт ладувгӀачарна. Барт тайна къахьегаш болча советски наха юкъера бувзам, цар доттагӀал къахьегта дӀагойт цар. Масала, вай республике энергоресурсаш дегӀахарах лаьца дувцача хана цa хьоахийча ялда СССР ерригa энергосистема, хӀаьта БАМ-а лаьца лоада метраж йола фильм харжархошта гойтача хана Ерригсоюзни ударни гӀишлоне къахьегаш бола вай республикера нах.

Дукха ха йоацаш берригача харжархошка, граждашка Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета даь Кхайкарал дeт тӀара къоабалдеш хьая а лаьца, кӀаьз йоай участке бахача харжархошта дӀадоаьийташ ба агитпункта агитатораш, политинформатораш.

Хоржамаш хулача дийнахьа чӀоагӀа лоархӀаме да цхьаккха сат яц ца волийташ оттаь списокаш хилар. Цу гӀулакха терко ляй уккхаза. № 10 йолча участке мел бахача харжархой список оттаь а кепатеха а лаьнай.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

Агитационни болх хьалхарча моттиге

ХӀара де дезараш дика доаваргдолаш оттаьча графиках агитационно-массови болх беш ба Коволенко Николай Иванович кулгалдеш йолча Грознерча № 5 йолча профессионально-техническа училища агитатораш.

— Агитационно-массови балха чӀоагӀа уйла тӀайохийт оаха, — йоах Николай Ивановича. — Тха училища тӀачӀоагӀъаьй йоаккха 3 участок. Цига бахача наха юкъе боккха кхетама болх бу тха агитатораша.

Николай Ивановича дешашта тешал деш да училища агитпункте дика кийчъаь тойтара-агитаце пособеш хилар. Уккхаза да журналаш, газеташ, политически литература, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхеьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева статьяши къамаьлаши тӀадола книжкаш, телевизор, радио, кхыдараш.

ЛаьрхӀа цу гӀулакха долча журнала тӀа дӀаяздо агитатораша беш бола берригa болх. 36 агитатор ва училище, хӀаьта царех дикагӀа лоархӀаш ва С. Н. Хачатуров, В. А. Бондарь.

— ХӀара харжархочунца къаьст-къаьста болх бу оаха, — йоаг С. Н. Хачатурова, — дӀайоавийт хоржамех дола Закон, дувц СССР Лаккхеьарча Совете депутаталла харжа оттабаьча кандидатех.

Агитатораша уйла тӀаяхийтта болх бу укх шера хьалхара кхаж тоссаргболча къонача харжархошца. ШозлагӀа хьена чакхбаьинаб спискашка. Цу агитатораша дизза дакъа а лоацаш училища участкашта тӀачӀоагӀбаьча укх шера хьалхара кхаж тоссача харжархой училище хьабийхар. Уккхаза царца хиннача сайрене къамаьлаш дир агитатораша, къахьегама ветеранаша.

К. МАРЗИЕВ.

Халкъа депутатий балхаш

Балха ди чакхдаьннед. ЦӀабаха сиха бац Грознески макаронни фабрикера лаборантка, партийни организаце секретарь Евсюкова Лидия Ванифантиевна хьаькӀий мерза гӀаккилгаш кийтъеча цеха мастер, профсоюза фабкома председатель Мульно Раиса Георгиевна. Грознерча Ленински райсовета депутаташ хиларех тарра харжархой-къахьегамхой пискьий лерргӀа царга къоастаде дукха дешаш деннад райисполкомо. Шоашта къоастаде тӀадаьккхача дешаех лаьца дагабоалаш, цу гӀулакха йола план оттаеш ба уж. Иштта де дезараш белгала а даьха нара икьарча балха тӀехьe шоашта сина задания кхоачашье дӀабоалац уж.

— Дукхен тайп-тайпарех да харжархоша тхона тӀаккхьаш дола тӀулакхаш. Уж дизза кхоачашдара тхоай наз кхоечар ца деш, мишта Іерга. — аьлар Раиса Георгиевнас. Иштта уйлаш йолаш я цун новкъост лаборантка, райсовета депутат Лидия Ванифантиевна а.

Укх тӀеххьарча хана харжархой дукха наказаш кхоачашдаьд цар шише а. НісгӀача домоуправлене къахьегамхоши тела залваш кхоечаш ца ярах, квартирашка цо еш йола ремонт эсала хиларех долча дешага хьажаш царна гучадаьнар балхача наьха наьхатий лергтӀа йоккхо ца елга, цӀеношка йиллача хана ремонт ца елга. Уж кхоачашбоацараш сиха оардагӀа баьнна дӀадахийтар цар. Уж сиха дола дешаш дукха тӀаккхь царна харжархоша. Тухачевски улицагӀа яхача цхьа кхалсито издора, иккъ-сина массехказа залика сина йоллашехьа а дукха ха я са квартирана е боагӀаш йола ремонт ца ю. Кхаш. Из гӀулакх а сиха къоастадайтар халкъа депутаташа. Цхьан дийнахье сиха оард дехай хаькат дайтар Ленински райисполкоме № 12 йолча берий бешара. Турбаш лийлха а лийлха бераш чуйе кишйоацаш шийла я цигарча помещенешка. Цу гӀулакхага хьажар тӀадоладир райисполкомо Мульно Раиса Георгиевнаен Евсюкова Лидия Ванифантиевнанен. Берий беша шефал лелаеча хьагӀера-коньячни комбинате баха цига е эза ремонт сиха яйтар цар.

Общественни болх сина производстве шоашта тӀадьаькха декхараш а массаза а цӀена кхоачашдеш ба уж. БархӀ класс чанх а яьнка, ткъо шу хьалха дукхьашка шей къахьегама наьъ дӀабоаьбир уккхаза Л. В. Евсюковас. Хьалхарча бетташка прессовщица тӀонча йолаш къахьеташ хилар из. Ше ниж йолаш дар хьаккашта дӀахоатташ, хӀама хара кхуш йолча по сиха карaерзайир фабрикера массеха балха говзал. Уж балха говзалаш Іомаеча шийна новкъостал даьча кагирхой хьехамчашта Саламова Звинет Іалаудиновнина. Селютина Мария Александровнина, къахьегама ветерана Сердлех Нина Николаевнина чӀоагӀа баркал лхаш я аз хӀанз а тӀехьа. Цунна шаьрра бе ца хоаш цхьаикха болх бац фабрике. Цхьайтта шу дизад предприяте фабрике лаборантка йолаш цо къахьега а. Цу шерашка лаборантка балхах а тӀехдика кхийтта. Цудухьа вӀаштӀехьдоал цун ше еш йола анализаш дикен тӀехдикен мера ца хилийта.

— Уккхаза Лидия Ванифантиевнина къахьега йоалечa дина цхьа шу дӀадахиданц цо общественни балха тӀа дакъа ца лоацаш. Цкъо сина массехаза керка хиний из фабрика партийни организаце секретара заместителалла, халкъа тӀаьхоамa групп председателалла. Уж балхаш цо дика деш хиларех партийни организацeна керте оттайир из. Цунна тийнад дукха совгӀаташ, ахчан премеш, «социалистически яхье котъьяьнар» яха сийлен Знакаш.

Иштта сийдеш я мастер Мульно Раиса Георгиевна а. ХьаькӀий мерза гӀаккилгаш арахеца цех болх бе йолаелча денз уккхаза мастер йолаш я из. Фабрика цехашта юкъе аьрхача социалистически яхье хаддаза хьалха латташ хьайоагӀа из керте латта коллектив. Цун кертердар да ший коллектива къахьетам цо кхетамца вӀаштӀехьбаккхар.

Предприяте дикагӀйола хьехамча лоархӀаш а я Раиса Георгиевна. Ше керте латтача цехера шийтте а боккхо прессовщица говзах цо Іомаь я. ХӀаранегара дойгӀоцдар хьадех цо, харцахьарча цаьнаa тӀа нала тарлуш вола боллхо бакьалхарча наькъа тӀа ваккхара дукха къахьег. Масала, дукха ха йоацаш цун цехе балха ера берашха кхийнна йоI. Шийна товча хана мара балха хьа ца йоагӀаш е хамал хьалха балхара дӀаухам лелаьлар из. Цунца цкъа сина массехказа къамаьл хилар, кхетам болх бе бийзар Мульно Раисия Георгиевнай. ХӀанз цехерча болхлошта юкъе дикагӀа лоархӀачарех я из.

Итт шу дизад из профсоюза фабкома председатель йола. Цу шерашка дани пачхьалкхен план тӀацйна декхараш кхоачашдеш хьайоагӀача фабрика коллектива доахача толамашта юкъе дизза дакъа лаьцад цо.

Цун къахьегама толамаш а дукхача совгӀаташца белгалдаьхад. Мульно Раисана енний Нохч-ГӀалгӀай АССР кхачан промышленноста министерства Сийлен грамота, «Социалистически яхье котъьяьнар» яха шиъ сийлен Знак, кхыдола совгӀаташ.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) мастер Р. Мульно, лаборантка Л. Евсюкова.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Российски Федераце къахьегамхой 1979 шерара социалистически декхараш

Берригa советски нах санна КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъяра тӀехьа къахьегаш ба Российски Федераце къахьегамхой, хӀаьта. 1978 шера керда боккха гӀа баьккхаб экономика дӀахо дегӀайоалаеш, халкъа вахара материальни культурни боарам лайбеш.

Промышленни продукци маьхала яккхара плани социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдаьд республико. Юрта боахаме къахьегараш дӀадахача шера ялата рекордни хьувкъам гулбаьб Пачхьалхахен эшабашка дӀачутесад 58,2 миллион тонн ялат. Хьайбай продукци кийчъелга дегӀадевад. РСФСР Нечерноземни зона эрганиккаад комплексни программа вахаре кхоачашъеш я. ДӀахо дегӀадьаьккад транспорта деррига тайпаш, къькъий боахам, бузам.

ЛеррагӀа чакхьаьхай парте оттаь халкъ социальни дегӀадарех цун вахара хьал айдарех программа. Хьалдаьд юкъара майда 61,1 миллион квадратни метр йола маха чубеха цӀенош, шеръый больницай, поликлиникай, культура цӀеной, деша лата ха йоацача берий учреждений, школай, социально-бытовой кхыча объектай сеть.

КПСС ЦК СССР берригача харжархошка, граждашка даьча Кхайкарело. Укреина Россица - кхаьаамагӀийтта 325 шу дизарца цу задения КПСС ЦК. СССР Лаккхеьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дахьийтеча моаршало политически - къахьегамхьинар айдаьча хьале. КПСС ЦК юльски ноябрьски (1978 ш.) Пленумий решенеца, цу Пленумашка КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхеьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева къамаьлашкарча выводашца положенешца кулгал а луваш Российски Федераце болхлой кхьсо, колхозни ахархоша, халкъа интеллигенце шоай низаш тӀаухийт общественни производстве эффективности балха дикали айира.

Российски Федераце, берригача мехка а санна, шерра лаьрдай социалистически яхь. Республика тӀа-тӀа лоаш латт ростовачий къахьегача коллективай «ТӀехьабусараш боацаш бе болх» яха початни пятилетка дигъ шера заданеш 7 ноябре — СССР Конституце денга, хӀаьта ехе шера планаш В. И. Ленин ваь 110 шу дузаш кхоачашьяра производстве хьалхалаттараша дӀаволадаьря.

ИтталгӀача пятилетка социально-экономически программа кхоачашъеча дахьа ма-доагӀара даькъа юкъедахьа гӀерташ Российски Федераце къахьегамхоша 1979 шера тӀаэц укх лохехьара социалистически декхараш:

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ производства эффективности балха дикали айира. Іилма-технически прогресс сихъяра, къахьегама доал долген вӀаштӀехьдоаккхьага эргадоахаш тоадара лерда тӀа къахьегама овсарле тӀакхетара задани 10 процент тӀехкхачашье. Промышленни продукцега дӀадодар кхьзигде, машиностроене оборудоване балха сменноста коэффициент 4 процентах кӀезигагӀа доацаш айе.

Промышленни продукце 2 эзар керда тайпа серийно арахецилга карадерзаде. 3,5 эзар цеха, участкана, производствана комплексни механизаци е, 7 эзарнел совгӀа механизированни поточни автоматически линеш юкъейоалае.

Промышленни продуце дикал дӀахо айира мероприятей комплекс чакхьяккха. 16 эзарнел совгӀача промышленни изделешта дикала пачхьалкхен Знак ялийта. Дикала пачхьалкхен Знак йола товараш яйгачен текстильни промышленносте 1,4-эза, кхачан отраслашка — 1,2-эза дуккагӀа арахеца.

Рационализаторийи изобретательни болам дӀахо дегӀабоалабара ларда тӀа изобретенеехи рационализаторски предложенеехи пайда эцарах шера 3 миллиард сомал кӀезигагӀа доацаш ахча кходе.

Промышленни продукци маьхала яккхарех изделей дукхагӀа дола лоархӀаме тайпаш арахецарен план 28 декабре чакхьякха. СибарегӀени ГаьнагӀа Малхбоалена районашка производство дегӀаяра темпаш сихагӀа леллита Іалашде. Шера планал совгӀа 105 эзар тонн чоин 215 эзар тонн болати, 145 эзар тонн Іаьржача металлий кийча прокат, 27 эзар тонн болата турбаш, 8,3 эзар тонн сийрда бос бола металлаш, 10 эзар тонн каучук арахеца, 5,8 миллион тонн кӀор, 400 эзар тонн мехкдаьтта, 4,5 миллиард кубически метр газ яккха. 3600 автомобиль, 500 алат чуэца комбайн, 5 миллион сома юртбоахама машинаш. 400 эзар квадратни метр листах дола кизга хьаде. 150 эзар тонн моторий доагор арахеца. Тюменска областе мехкдаьтта кхоачамаш тӀаккхетийтара шера план тӀеххкхоачашъелта Іалашде.

Халкъа эца товараш дукхагӀа арахеца, цар ассортимент шеръе а 800 миллион сома маьхал кӀезигагӀа доацаш уж планал совгӀа арахеца, царца 7,45 миллион квадратни метр кӀадаш. 10,8 миллион сома швейни промышленноста продукци, 200 эзар чухьанахьа дукха трикотажни барзкъа, 5 эзар тонн хьайбай даьтта, 7 эзар тонн марташи дулха ахфабрикаташи, 14 эзар тонн кондитерски хӀамаш. 1,5 эзар телевизор, 4 эзар радиоприемники радиолеи. 3 эзар бытовой швейни машина. 3,5 миллион сома мебель хьае.

ЮРТА БОАХАМЕ КЪАХЬЕГАРАША, парте аграрни политики КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеш вахаре чакхйоахаш, лаьттахи техникахи дикагӀа пайда эцара, лаьтта леладаре юкъара культура айяра, кхашкара балхаш дикагӀа дара ларда декхар тӀайнад 1979 шера 130 миллион тоннал кӀезигагӀа доацаш ялата культураш йоаккхта Іалашде, колхозашкен совхозашкен юкъера лаьрхӀача дӀайийнача хӀара гектара тӀара шекара свекла 205 центнер, баьцадараш 176 центнер даха.

30,6 миллион тонн шекара свекла, кхартолаш — 10,5 миллион тонн, баьцадараш — 7,5 миллион тонн, доахани оалхазараши — 9,5 миллион тонн, шура — 35 миллион тонн, фуаш — 25 миллиард, тха — 268 эзар тонн пачхьалкхенга доха.

Юртбоахама продукце дикал дӀахо а айе, чуэцаш дӀахьош, дӀаоттаь лоаттаеш из йоалга ма-могга кӀезигде, чӀоагӀа (классни) кӀа, яйй доаккха кен, шура цхьоалагӀча сортах, хьайбаш чӀоагӀа дерста долаш пачхьалкхенга дукхагӀа доаха. Колхозашкен совхозашкен хӀара Іаттагара юкъара йоаккха шура 110 килограмм дукагӀа хилийта.

Доахъара база дӀахо а чӀоагӀъяра де цоле гӀулакхаш де. 38,5 миллион тоннал кӀезигагӀа йоацаш йол, 30 миллион тонн сенаж, 147 миллион тонн силос кийчье. Юкъарча хьайбашта шера условии бекана 35 центнер доахъара единица кхоачаргйолаш доахъараш кийчде. Хьайбай комплексаш низалех баьха пайда эцарта Іалашде.

Колхозашкен совхозашкен машинно-тракторни парка балха эффективность айе, цун балха овсарле 3 процент лакхье, машинашта эксплуатаци ечен царна гӀулакх денен дӀадодар 2 процента лохде. Кхашкара балхаш вӀаштӀехьдоахача Ставропольски края Ипатовски районa лаьтта леладерий методах йола нерда прогрессивни технологи лелаелга ма-могга шерде.

Мелиоративни балхаш комплексно делген цар дикал айелгеи Іалашде. Хий дехкен доькадаь латташ эксплуатаце дӀадалара шера задани 1 ноябрь тӀаккхьашa кхоачашье, технически гӀулакх дара 5,5 миллион гектар майда йола мелиоративни сети колхозийи совхозийи 1650 электрофицированни насосни станцеши хьаэца. Хий диллача даьгӀенний 1,7 миллион гектара хий боахама гӀирсашта реконструкци е а хий дилла 152,4 эзар гектар тӀа болх беш йолча хиш дехкача системай технически хьал тоаде.

РСФСР Нечерноземни зона юрта боахам дегӀабоалабара темпаш сихагӀа хулга Іалашде.

ГӀИШЛОШЪЕЧА капитальни вложеней эффективности гӀишлошъяра балхий дикали айе, «боллхой эстафета» принципагӀа лоархӀамегӀа йола низалаши объекташи ший ханнахьен ханал хьалхагӀен болх бе йолаялийтара бола болам хьинаре дегӀабоалабе. ГӀишлошъяра производство вӀаштӀехьйоаккхилга эргадоахаш тоаде. Бригадни подряд шерагӀа юкъейоалае. Подрядни гӀишлошъяра-монтажни балхий план ханал хьалха кхоачашье. ГӀишлошъяра монтажни балхий тӀаккхета ерригa объем къахьегама овсарле айира чотах хилийта.

Саяно-Шушенски ГЭС-е № 2 йола гидроагрегат 7 ноябре болх бе йолаялийта. Рефтински ГРЭС-е № 9 йола энергоблоки Сургутски ГРЭС-е № 10 йола энергоблоки оттаьча ханал цхьа бутт хьалха болх бе йолаялийта. Курская АЭС — Брянск 750 эзар вольт йола электропередача линии — цхи бутт хьалха. «Атоммаш» яхача Волгодонской производственни объединене атомни электростанцешта лаьрхӀа 1 миллион киловатт электрически оборудовани арахеца производственни низалаш ханал хьалха болх бе йолаялийта. Череповецки металлургически завода кислородно-конверторни цех, Новолипецки металлургически завода шийлача проката стан, Белорецки металлургически комбината «150» яха стан, Лебединский Михайловский горно-обогатительни комбинаташкара руда доаха низалаш болх бе йолайолийтилга сихде.

800 эзар доккхий доахан, 860 эзар хьакха, 1100 эзар жа, фуаш гулдара лостам бола 4,6 миллион котам, дулха лаьрхӀа 46 миллион оалхазар шера леладергдола пачхьалкхен капитальни вложеней чотах хьаьлъ комплексаш болх бе йолаялийта.

Керда предприятеш хьаьлъярен, болх беш ярашта реконструкци ярен, технически яргаяхарен чотах яйтача, текстильни, кхачанн дукха-шурайн промышленностера производственни низалаш дӀахо а алсамйоахилга Іалашде.

Финансироване берригача ахчах 62 миллион квадратни метр наха чубаха цӀенош хьалде. Жилищни фонда эксплуатаце елгех ремонта дикали тоав. Капитальни ремонта наш тӀеххкхоачашье. Городаши кхыйола нах баха моттигаши дӀахо а тоадехоьяра балхаш де. Бахача наха коммунально-бытовой гӀулакхаш дара боарам айбе.

Просвещене, культура, уахацӀено лорахра, социальни Іаламон объекташ дӀаллара план ханал хьалха кхоачашъелга Іалашде. Дешара шу доалуш юкъардешара школаши профессионально-технически училищеши хьалъюь яха.

Олимпийски объекташ хьалъелга, царна реконструкци елген дӀалулгeн ший ханнахьа чакхдаккха.

ГӀишлошъяра - монтажни балхашта индустриализаци механизаци яра боарам айбара, култ-нара ду балхаш кӀезигдера, гӀишлошъеча машинех, механизмаех, автотранспортах беззагӀа пайда эцара, балха ха йоалга кӀезигдара чотах гӀишлошъяра дӀадодар лохде.

ТРАНСПОРТЕ ерригача транспортни средстваех пайда эцара эффективность айе, хӀаьта цун чотах халкъа боахамен бахача наьхех хьашташ дизазагӀа кхоачашделга Іалашде. Машиннаьа заготовкаш, автомобилаш, немаш сеца латтилга кӀезигде.

Планах совгӀа 22,5 миллион тонн халкъбоахама мовхьаш дӀа-юха дахьа. Хи транспорта грузооборота план 2 миллиард тонна-километрах юкъа пайда эцача автотранспорта — 190 миллион тонна-километрах, магистральни трубопроводашка гӀолла мехкдаьтта продукташ дӀаккхахьийтара 350 эзар тонна тӀеххкхоачашье. Гаьнарча Къилбаседен, СибарегӀени Гаьнарча Малхбоалени районашта транспортаца деш дола гӀулакхаш тоаде.

Байкало-Амурски машинкаьнкъа магистраль юллача керттерча наькъий 240 километр нинъ буллилгeн цу тӀа рабочи поседаш лелилгeн Іалашде. Ханал хьалха, Сийлехь-бонкхача Октябра 62 шу дузаш Тында—Беркакит яха никъ билла баккха.

9,6 эзар километр юкъара пайда эца автомобильни чӀоагӀа наькъаш дахка, царца РСФСР Нечерноземни зоне 3,7 эзар километр. Наькъаш дахкара балхий дикал айе.

РСФСР городашка 587 эзар номери юрташка 144 эзар номери йола автоматически телефонни станцеш болх бе йолаялийта, 2580 километр городашта юкъера кабельни 1875 километр бувзама радиолинейни линеш, 8 ретрансляционни телевизионни станцеш йилла, хӀаьта 7 телевизионни станце шоллагӀа программа хьокхаргйола оборудовани оттае.

КХОМ БАРА РЕЖИМ ЧОАГӀЬЕ. Техникех технологих эргайоахаш тоаяра, материалий доагорех прогрессивни пайданегӀех дола тайпаш леладара, уж йоалга кӀезигдара чотах арахецача продукцега дӀадода метала кӀезигагӀа хилийта а РСФСР халкъа боахамо 1268 эзар тонн Іаьржача металлий прокат, 7,7 миллион тонн условни доагор, 1200 эзар тонн автомобильни бензини дизельни доагори. 940 эзар тонн цемент, 4,4 миллион кубически метр хьун материалаш кхое. Оттаьча планови заданел совгӀа 3 процент электроэнерги кхоалга Іалашде.

ТОРГОВЛЕН БАХАЧА НАХА БЫТОВОЙ ГӀУЛАКХАШ ДЕЧЕН товарашцен дача гӀулакхашцен бахе нах биззагӀа Іалашбе, царна гӀулакхаш дикагӀа де. Пачхьалкхен кооперативни розничный товарооборота шера план ханал хьалха кхоачашье. Юкъарча кхачан предприятеш шоаш хьаю продукци планал совгӀа 60 миллион сома маха йоха.

Бахача наха гӀулакхаш дера прогрессивни формаш шерагӀа дегӀаккхуал, самообслуживани методагӀа тоарa дохилга пачхьалкхен торговла 53 процентага, потребительски кооперацe 66,5 процентага кхоачаде розничный товарооборота юкъе. Бахача наха бытовой гӀулакхаш дара план 14 миллион сома тӀеххкхоачашье.

ІИЛМА-ТОХКАМЕН ПРОЕКТНО - КОНСТРУКТОРСКИ ОРГАНИЗАЦЕИ низаш фундаментальни приккладной тохкамаш дара эффективности дикали дӀахо айира тӀадерзаде. Іилма производствацара бувзамаш дегӀаккхуала, хьада нардагӀа йола технологически процессаш, материалаш, наха овсарле йола оборудовани хьалхойлалгeн производствена юкъейоалаелгeн Іалашде.

Юкъардешара школаши деша бегӀарашта хьехилгeн царна кхетам лулгeх эргадоахаш тоае, халкъа боахама лаккхерен юкъера лаьрхӀан дешар дийша специалисташ дикагӀа кийчбе. Профессионально-технически дешара системе 1,3 миллион дика говзал йола болхло кийчве, царна 336 эзар саг юртбоахама производствана.

Республике бахача наха культурни гӀулакхаш дара боарам айбе, эгара хьалха юрташкен нерда гӀирсаш хьалдечен бахарашта дача гӀулакхий бер я айбеш. Театрий, концертни организацей, художественни коллективай, культурно-сердалон учреждений бахача наха, къаьстта бераштен кагирхоштен идейно-политически, къахьегама, праствении, эстетически кхетам балара хьинъехьара болх тоабе.

Бахача наха уахацӀено лоралга дӀахо тоадар, специализированни медицински гӀо делга дӀахо а дегӀадохадар, кхалнахьен берийн могашал лоралга чӀоагӀдар, цамогараш хилара профилактика яри цамогараш кӀезигдари Іалашдергдола мероприятеи шеръяр Іалашде.

Массови физически культурен спорти дегӀайоалаелга дӀахо дахьа.

* * *

Российски Федераце къахьегамхоша парте Ленински Центральни Комитета, ЦК Политбюрона, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхеьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева тешам лу парте XXV съездо оттаь социально-экономически программа, КПСС ЦК июльски ноябрьски (1978 ш.) Пленумий решенеш толамца вахаре чакхъяхара, хӀара къахьегача коллективо, районо, городо, областо, крайс, автономии республико 1979 шера планови задани кхоачаши тӀеххкхоачашши яра деррига низаш тӀадохийтаргхилларах.

Социалистически декхараш дийца а дийца тӀаийцад предприятей, гӀишлоний, колхоший, совхозий, организацей коллективашка, автономии республикай, крайнй областийн, гг. Москва, Ленинграда, министерствай ведомствай партийно-боахама актива собранешка, хӀаьта РСФСР промышленноста, юрта боахама, гӀишлошъяра, транспорта, халкъа боахамо кхыча доакъой балхахой республикански совещане хьойбал а доад.

ЕРРИГНЕША А КХОАЧАШЬЮ ПЛАНАШ

«Старогрознефть» НГДУ ерригача цехашен служебашен толамца кхоачашъю пачхьалкхен плани тӀадийца социалистически декхараш. Пятилетка хьалхарча кхаь шера планал совгӀа цар даьккхад 274 эзар тонн мехкдаьтта.

Укх шера планагӀа лаьрхӀачул совгӀа 12500 тонн мехкдаатта даккха дош деннад цар.

ЧӀоагӀа къоабалдаь тӀаийцад «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахоша Советски Социалистически Республикай Союза берригача харжархошка, граждашка даь Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Кхайкарал. Цунна жоп а луш, дӀахо а производства эффективноста балха дикали лаккхъяра тӀагӀертта къоасам лоаттабе, вай социалистически Даьхей низ чӀоагӀбеча дизза дакъа лаца дош дийнад цар.

Іан халача хьалашка управлене балхлоша нерда торонаш лех укх шера доахкаш дола мехкдаьтта дукхагӀа хилийтара. Январь бетта план тӀеххкхоачаш а даь, планагӀа лаьрхӀачул совгӀа цар даьккхад 1200 тонн «Іаьржа доша». Февраль бетта планал совгӀа эзар тонн мехкдаьтта даккха дош деннад цар. КПСС ЦК даьча Кхайкарала жоп а луш, СССР Лаккхеьарча Совета хоржамаш хулача денна сийленца пакъьбахара тӀагӀертта къоасам лоаттабеча мехкдаьттахоша дукхьал февраль бетта, хьалхарча итт дийнахьа задане совгӀа даьккхад 500 тонн мехкдаьтта. Иштта къахьегача «Старогрознефть» НГДУ коллективо планал совгӀа продукци маьхала яккхарах январь бетта планагӀа лаьрхӀачул совгӀа пачхьалкхенна баь пайда 22600 сом да.

* * *

ЧӀоагӀа раьза хиина хьалхаьцад КПСС ЦК Кхайкарал «Старогрознефть» НГДУ Щербаков Федор Иванович керте латтача мехкдаьтта тӀоаннашта низ тӀалоаттабеча цеха коллективо.

— Хаддаза тоалу вай мехка бахача наьха хьал-торо, — аьлар укх деношка цига хиннача митинге кадровни мехкдаьттахочо, газоэлектросварщика, коммуниста Дериглазов Федора. — Хьамсарча парте вай тӀахьех СССР Лаккхеьарча Совете хоржамаш хулача дийнахьа коммунистийи парте боцарийн блока кандидаташта тӀехьа цхьанне санна массане а кхаж тессара. Из да дӀахо а советски наьха хьал-торо тоаяра тӀехьа вай кхаж тоссилга. Цудухьа хьинар кхо ца деш къахьегаргда вай СССР Лаккхеьарча Совете хоржамаш хулача денна къахьетама совгӀат кийчдара.

— Хьинари низи кходергдац вай мехкдаьтта кӀезиг еттачен къаьначъ фондеи скважинашкара доаккхаш дола мехкдаьтта дукхагӀа хилийтара, — аьлар къонача инженера, комсомолкас Паскунова Еленас. — ДӀадахача шера скважинашкарча мехкдаьтта тӀоаннашка чудахийтар вай 3 миллион таргга кубически метр хий. Цун чотах лаьтаан чекашкара даьккхар 1744 эзар тонн мехкдаьтта, из хул планагӀа лаьрхӀачул 31 эзар тонн дукхагӀа. Дика дел вай гӀулакхаш укх шера а. Мехкдаьтта тӀоаналта низ тӀалоаттабарах цаI-ах бетта даьккхад 230 эзар тонн мехкдаьтта, из хул заданегӀа лаьрхӀачул дукха а дукхагӀа.

Брагуны яхача моттигерча № 4 йолча блочно-кустовой насосни станце болх беш хиннай шиъ нагнетательни насос. Цар вӀаштӀехьдалар боагӀача боарамагӀа мехкдаьтта тӀоаншта низ тӀалоаттабе. ХӀанз мехкдаьттахоша шоай хьинарца вӀашагӀъеллай цхьаьна агрегат. Цу гӀулакхо вӀаштӀехьдалийтад дийнахьи буси скважинашка чудохийта хий 10,5 эзар кубически метрага кхачийта.

Къаьнача скважинашка Іы чу а ухийташ мехкдаьтта даккха кийчлуш ба цеха болхлой. Цу гӀулакха лаьрхӀа бурув техад йиъ скважинана, вӀашагӀйоллаш я энергетически оборудовани. Хьинаре къа я хьегаш, социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба насосий машинисташ А. Пономарева, М. Задорожная, А. Ширина, слесарь М. Раниткий, А. Лазарев, Ю. Епифанов, газоэлектросварщик, коммунист Ф. Дериглазов. Цар бехкагӀа технологически оборудовани сеца латташ цхьа моттиг хиннац. **А. ТИЩЕНКО.**

СИЙЛЕ ХИЙЛА СОВЕТСКИ ЭСКАРА!

МАШАРИ СОЦИАЛИЗМИ ЛОРАЕШ

(Кхетадоалар. Доладур 1-ча оагIо тIа).

на мел ва довргдоаца хьинар делар сона».

Советски Эскара кхетам балара даькъера лоархIам цун социально - политически чулоацамца, из къахьегами классан эскар хиларца, цуйна чухь гIулакх деча нахьа вахарен бытен къаьсттача укладаца, доакъошкен кемаштIех бу партийно-политически болх ма хулла тоабеш хиларца дувзаденна да. Кхетам балара балха эффективность лакхъяра никъ белгалбаьккхаб парте XXV съезда решенеш тIа. Из да болх комплексни хьисапе бар, къахьегамхой тайп - тайпарча группай башхалонаш теркал а еш, идейно - политически, къахьегама, нравственни кхетам балар айхха вIашин дийза хулга Iалашдар.

Геразацарча Низашца идейно - политически болх комплексни хьисапе белга дувзаденна да бIух вахарен балхен ерригача оагIошта еш йола партийни алииши ца хаддаш чIоагIъяларца, партийни организаце эскаре гIулакх дерашцара бувзамаш шердарца.

Советски Геразашцара Низаш дегIаахара хIаззарча этапе эскаре гIулакх дерашца бу идейно - кхетама болх моллагIча тайпара, хьадда боацаш бе йиш яц. ХIана аьлча, Iалаьмате доккхий лоархIаме хувцамаш хиннад Советски Эскаре.

Цкъадале, лакхбеннаб эскарен флотски кагирхошта ше морг кхыйоаца организованность, лакха тIема говзал, коллективизм, лакха дисциплина, сабар хилар, лакхъенна физически а моральни а нагрузкаш лоаш хилар санна дола гIуланхаш доаххаш хургболаш кхетам балара дикхар хьалхарча плане оттадеш бола тIема низ.

ШоллагIдале, чIоагIъеннай эскарс, авиаце, флоте гIулакх деш барий, социально - политически цхьоагIо, лакхденнад общества керттера низ болча болхлой класса викалий удельни доал. ТIемахошта юкъе 80 процент совгIа ба коммунисташи комсомольцаши. Царех латт тIема коллективай чIоагIа политически ядро, уж ба доакъойи кемайи командираш, политбалхахой, партийни комсомольски организацеш хьалхоаба бIоагIа.

КхоалагIдале, дикна лакхбеннаб къоначча тIемахой кхьарчаобразовательни, технически, тIема кийчол боарам. Лични составех 80 процент гаргга бола нах лакхарен юкъарен образовани йолаш ба хIанз.

ТIемахошта кхетам балара Iалаьмате боккхача лоархIаме да довкъойн кемайн къахьегама коллективашцара, комсомольски организацешцара, дешара заведенешцара, промышленностех юрта боахамех хьалхалаттарашцара, граждански Сийлахь - боккхача Даьй-махкен тIемий ветеранашцара, Iилман культурен дайтелашцара бувзамаш.

Цу а кхача а башхалоний масса оагIорехьара лоархIам бар — тIемахошта эффективни идейно - политически, тIема, нравственни, эстетически кхетам балара хиланза дартдоацеш доаргIамен хьал.

Даьхенна ха тIа латтача хIарана идейно-политически боарам лакха хилийтара керттера фактор я марксизма-ленинизма кIийлеш кIоаргга Iомаяр. Советски Эскарен ТIема - Форда Флотех идейно-политически кхетам бала йиш яц тIема-теоретически знанеш цIенхаштта Iомайнча, тIемах, машарах, социалистически Даьймохк лорабарах долча ленински хьехамий чулоацам кIоаргга кхетабича мара. Цудухьа да ленински идейни тIема-теоретически тIехьлешна, КПСС XXV съезда решенештен парте кхычча документаштен, СССР Конституцена пропаганда ири уж Iомадари командираша, политорганаша, партийни организацешта беча берригача кхетам балара балха керттера чулоацам хилар.

ТIема гIулакхаш дераша вай мехка коммунизм хьалъяра планаштен мехка машаре вахар лорадара хьакъехьарча доакъоштен кемаштех хьалхашка латтача дехараштен юкъера диалектически бувзамаш кIоаргга кхетадаро дIагойт царга шоай къахьегами маIан а из фу де лаьрхIа ба а. тIема техникен герзи толамца карадерзадара оарцагIбоах.

КПСС XXV съездо белгалдаьккхад советски наха нравственни кхетам балара болх дIахо тоабаь эргабаккха а хьинарегIа бе а белаш хилар. Из тIемахошта а доагIаш да. Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен гIулакх деш бараш нравственни кхетам балара декхар латт партен халкъен гIулакхашка йоацаш тешаме, социалистически Даьхе езаш, вай моастагIий гоама болаш хург болаш кхетам баларах.

Эскарерча хьалашка дIахо хьу дезале, школе, общественни организацешка, къахьегама коллективашка дIаболабаь кхетам балара болх. Доакъошкен кемашнен конкретизаци ю цу балха. нравственни сибат тоадара, тIемахой дикагIа дола морально - политически, тIема, психологически гIуланхаш доахкаш хилийтара тIаберзабу.

Эскаре, авиаце, флоте болаш ба тIехдика кийчо йола, партийни кхетамни тIема кийчбарен дикагIа йола школа лакха командираш, политбалхахой, инженерно-технически кадраш, тхьалй вайса вIаштIехьлькхха партийно - политически аппарат. Берригача эскарех ахаш совгIабараш лакхера тIехски тIема - специальни образовани йолаш ба. 90 процент совгIабараш коммунисташи комсомольцаши ба царех.

Эскараша - кхетаммен политически кийчо яра хIара декна шоаш болх беш баьдеш дуц личии состава марксизма - ленинизма сийлахь - боккхача низах, социализма исторически совлепех, революцонни, тIема, къахьегама традицеех. СССР халкъий дохаргдоацача дотгагIалах. Советски Союза коталонехи толамехи. Iалаьмате чIоагIа теркам тIабохийт политически фийл лакха йолаш, буржуазни идеологеца, ревизионизмаца, маоизмаца, сионизмаца машар хургбоаш кхетам балара.

* * *

Советски Геразашцара Низаш советски халкъа духьахдийх да. ДикагIа йолча техникацея геразаш Iалашдаь дола уж Сийлахь-боккхача Октябра карагIдьнараш, социалистически содружества хьашташ тешаме лорадеш дола цхьанна хIамо а эшийергдоаца низ а хинна дIаоттад. Цар личин состав чIоаггIа кхотаенна а Советски Союза Коммунистически партена гопахьа. Вай тIемахоша дег тIара а шеко йоацаш а хьалхой КПСС-и Советски паччахьалкхени чуреи арехьарен политика. Уж дикма кийча ба вай социалистически Даьхен доазонаш тешаме лорадара даькъе шоай конституцонни декхар сийленца, деналца, тIема гIулакх доваш кхоачашде.

Ленина орден лелаю Ленинградски тIема округ. Ленински комсомола цIерагIа Краснознаменни, Кутузова орден лелаю Ленинградски гвардейски дешара мотострелкови поли бирсача 1918 шера вIашагIъеллай граждански тIема турпала Ян Фабрициуса. Цун юкъметтера тIехи а хинна дIаоттар Петрограда тIабоагIаш лаьттача кайзеровски бIуна духьала эггара хьалха тIом болабаь путиловски красногвардейцаш.

Полна тIемахой таханарча ноахало оза лелаю ветеранний традицеш, шоай тIема гIулакхашца кхы тIа а лакхъю часта тIема сийле.

СУРТА ТIА: часта тIема сийлен музее.

О. ПОРОХОВНИКОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

МагIалбикера Праге кхаччалца

Бирсача 1942 шера МагIалбик лораеш хиннача бIудошта юкъе яр Одринская Анастасия Георгиевна. Из яр 337 стрелкови дивизена чубоагIача 1127 полкерча 3 батальона 9 рота санинструктор. МагIалбика гаьна йоацаш лаьцад цо эггара хьалха тIема юкъе дакъа. Укхаза хиннай цунна чов а. Госпиталера араьлча вай Дай-мохк фашистех мукъабоаккхаш, цул тIехьагIа Польше, Германе йолаш баьб цо тIом. Из Праге кхаьчаче йисте баьнаб тIом. Майрача тIемахочов 5 медаль енпай.

Фашистий гIаьрахоех МагIалбика йистош мукъаьякха 36 шу даьннад. Дукха ха йоацаш бIаргайнай сона Анастасия Георгиевна. Цо дийцар сона:

— 1942 шера, аьлхи, Грозненски медучилище дешаш яр со. Цу хана яхар со санинструкторий курсашка деша. ТIем тIара хьахоза хоамаш сатем бобеш дар. МоастагIа чутIертар. ТIом Кубане хьанхаьчбар. ЦхьоалагIча шоле паччахьалкхен экзаменаш дIа а еша цIаера со сай дай болча. Уж цу хана хIанз «Алханчуртский» совхоз уллача хиннача МТС-е бахар. ЦIаеча со школе болх бе безам болаш яр. Дукха ха яр ца цу празага сатуйса. Баькъда, тIом сона хетар чаккхдоалийтаргдолаш хилаьзар.

...Урус-Мартане хиннача лагере практика чакхьаьлча тхо МагIалбика оагIорахьа доладелар. Из дар 1942 шера 15 октябре. МагIалбика тIагIерташ бар моастагIий. Цига бирса тIом латтар. Со нийсъелар «Предгорная» яхача лине тIа латтача 337 дивизе. Дивизи тIехьашка яа йоалаш майра тIом беш яр. Гитлеровцаш ши-кхо километр тIехьашка а кхайса цу

позице тIа дIачIоагIденнадар тхо.

ЦIаккха а дицлургдац сона сай тIема хьалхара ди. Гитлеровцаш цIьаккха хIама ца кхоадеш шоашкара дIаьлхачь позицешта тIагIерташ бар. Тха цхьан полка духьала яьккхар ши полки ах бIаь танки. Цхьой Iоухийташ, хала тIом бар из. Лелхаш снарядаш, таннай таташ, детташ цIогIарч — дерригa вIашагIьнйнадар. Хетар, тIом вIалла йистебаргбий-хьогI. аьнна. Баьзда, боханзар вай бIухой. МоастагIчоа майра духьала эттар. Хьалхалаьттачарех бар цхьоалагIчен кхоалагIчен батальоний командирашк бIухойн. Цар денало, са да кходеш баьча тIемо юхатехар моастагIа. Дов лаьттача моттиге боабаь а човнаш хинна а дукха моастагIий бисар, йоагаш танкаш яр. Декабрь бетта тIалатаж дIахьалхашка дахар вай эскар. Тхо, санинструкторош, човнаш хинна салтий а командираш а хьагул а беш, царга хьожаш дар. Цхьабараш духьал цIера юкъера кIаххарбаха белаш а нийслора. Тхоашта могар де гIертар тхо доаракошта гIо-новкъостая дара. «Баркал йиша. БIаь шера йицлургъяц хьо сона», — аьлча цул доккхагIа совгIат дацар тхона.

...Сабаре, сатийна бийса яр. НагIваггахьа хьахозача мина яйкха е топ яьнна хулача тато боабора бийсан сатем. Сигала къегаш долча сийрдача седкъашa гойтар Iуйре хоза хургхилар. Баькъда, из Iуйре эггара тIехьара хилар дукхкавешта. Цу дийнахьа сона а хала чов хилар. Са хинна даьлча атаке яхар тха дивизи. Болабелар бирса тIом. ЭгIа-магIа човнаш хинараш легаш бар. Хала чов хинна вар пулеметни рота командир. Из токххаваь ор чу а ваьккха шоллагIвар ва яхар со. Цун чов дIаекна аз пакет хьоцдашехьа сона сайна а чов хилар. Тоша цо китах ккийттабар.

Санхетамчура яхар кхераш тенкхаш тIехьашка йьлар со. Ор чу човнаш хинна бадача салташи новкъостая дир сона. Бийсана Юкъера Ачалика лаьттача санбате дIадигар тхо. Цига ши бутт гаргга ха яккха йийзар са. ЧIоагIа сога хьожаш, безаме яр цига хинна лор П. Персункова. Из бахьан долаш фронте ша яха вIаштIехьдаьлар сa. Баькъда, хьалха хинначa дикаe юла найсъялинвар.

Кхыча тIема довкъошца йолаш Праге чакхбаьлар Анастасия Георгиевнина тIом. ТIем тIара цIеча берий хана деши дагалаьттар кхоачаш хилар цун. Вераште хьеха йолаелар из. Цу хана деиз хьехарно йолаш болх баьб цо. 1978 шера мара пенсе яхац Анастасия Георгиевна. Баькъда, пенсе яхалле а нахацара, общественни гIуланхашца хIанз а къаьстац, е къаста дага а яц. Из бIарга йиш я районерча дешархошта, пионерашта юкъе. Цо царна дувц шийна тIем тIа бIаргадаймар, советски салтийи эскарийи майралах, деналах лаьца.

В. ЧЕРБИЖЕВ, тха штате воаца корр.

СУРТА ТIА: медицински служба лейтенант П. П. Персункова (аьрдехьа), Советски Союза Турпал И. И. Надточный, А. Г. Ординская тIема ветеранаш вIашагIкхийттача хана.

Автора сурт.

Къонало лелаваьв из беттара тур даькха

Сий де догдоагIа цу хахача воккхача сага. Ше вахача Окружной (хIанз Сайханова) улица тIа с города юкъе из араваьлча, къаьна а къона а мел волча саго дег тIара моаршал хетт массане а сий деш волча сагага. Малав из?! Сен духьа ду цун ниттал сий. Из ва дешаьа шу даьнна воккха саг, пенсионер, хьалха хинна чекист Ханиев Iаддалий Маьхьмад. М. А. Ханиев бIаргаьайча, къаьстта гIаддолх бераш, хьалха тIах аьнна говрабаьри а разведчик а хинна из вахача юхе гIоллара пионерашии школьникаши. «Дядя Махьмад, Iайха бандиташ нийтта лийцаб дуццал тхона», — наст-наста дех цунгара бераша. ТIаккха дуьца воалу Iаддалий Махьмад граждански тIема шерашкарча, ший боккхагIболча новкъосташца цхьана Советски Iаьдале чурча моастагIашца са дахна къовсам лоаттабе бийзача ханарча ший хьонащера дог тохадолийташ дола истории.

Вай мехка къовлае унаре шераш. 1917 шера октябре къахьегамхой бе дахар Iаьдал. Цунца машар бе лоаш бацар нах боацабеш лийнараш, шоай хинна доал моашка юхадерзаде гIертар уж. Цхьабакъда, цунах цар хIама хилаьзар. Цига вар гIато яйза дааьнна халкъ цхьанена а эпадулургдац.

Цу хана лира довнаш деладе дийаар Советски Iаьдала моастагIашца. Ца соацаш духха ха яьнкхар бохабаьча моастагIашца. КIай бандаш хIалакье са а йийзай.

Правительственни совгIаташта юкъе лец чекиста накха тIа улла къовсама гIулакхаш дика кхоачашдарах енна ТIема Цlеча Байракха орден.

— Хайча дика хетаргдар тхона, — йоахар 57 юкъерча школа 6-А классерча пионераша. Галаева Хадишатеи Черникова Викаси. — Фу даьд аьнна деннад хьона уж совгIаташ?

Ший эггара хьалхара шу мара дацар Советий Мехко дездеш хиннар 25 шу даьнна гIалгIай вIаьнгa саг М. А. Ханиев топ бе а слла машиникъа транспорт лораеш лаьттача хана. Советски Iаьдала моастагIех латар духьа ше раьза а хинна вахар из къахьегамхой ополченена юкъе. Атта гIулакх дацар из. Посадаши станцеши йоахар, советски ваья боабора хьунашкен лоамашкех хьалалуш лийнача кIайча бандитий группаша. Гудермеса Карабулакаи юкъера машиникъ кхыча чекисташца цхьана лорабеш хиннав Ханиев Махьмад а. Гурахьа цхьан бийсанна Черноски яхача станце кхьачар пассажирски поезд. Цу хана, вIалла дага а доацаш, детташ цIогIарч а долаш бандечара хьааралийлахар герзах тоабеш на говрабаьреш. Из яр станцы йовха чухьийдза. Нохч-ГIалгIайчене, Къилбаседа ХIирашнахьа, Черсашахьа хулалуш лийнна кIайгвардейца Шипчева банда. Бандиташа гобаьб Москвера цIавода персидски посол чувоолча вагона. Бандиташа, цунга мел йола хIама хьа а аьккха, йийтта а йийтта, вийхна из Iо а вилза. вагонах цIи техай. цхьабакъда, кIалхара бовла кхийнадац. Мичара йоагIа ца хоаш цигача тIанхаьчча, Ханиев керте а волаш йолча майрача чекистий дошлой отрядо Iанз даьд бандиташта, посол вуьчара а ваьккхав. Цига карабоалабаьча бандиташта, цу даькъе царка керте лаьтта чоа а. цул тIехьагIа дукха ха яллехьа топаш техай. Цу хана, юххера а, ше юаргьар йиль яьнкай Шипчева банда. Из майра операци чакхьяьккхарах цIи тIа а теха совгIат деннад Ханиев Махьмада — 25-зза йоала топ. Ше совгIат дIалуш. Горски республика совнаркома Председатела Мамсурова аьннад: «ДIаеца, Махьмад, е топ, хир хаддалца етталахь ер Советски Iаьдала моастагIашта».

МагIалбика районера Къаским яха юрт йоккха яц, сатийна я, цхьабакъда, граждански тIема шерашка кIайгвардейски кIантилгий бIы хиннаб из. Цига Ханиев юкъе а волаш бола нагий нах салоIаш хиннача цIагIа хоам баьб цхьан гIалгIай йоккхача саго. Къоначa чIирлехарашка цо хоам баьб эсара Долов Займий кIайча бандо цу юрта йисте дукха нах хIаланбаьб кIайча бандашта духьале ярах, хIаьта хIанз салоIаш, сайца латт уж, аьнна. «Йоккха бала ба цо тхога баьхар, — бIаргаш дизза хий а кхекка йоахар кхалсаго, — ньоташ боабу, доахан дIикхувл. Новкъостал де тхона из ве, садаикха дитац цо тхо». Советски Iаьдала даьрагIа вола моастагIа, цига бахача наха дукха саготонаши белашн тIакхоечадаь Долов Махьмада дика вовзаш вар.

Шийна нарарча нханйи аьттув болаш долча хьалек боаьъоаца нах а баь. дитадоацача тайпара бандиташта тIахьалха а хIаьта, вIаштIехьдоале, Долов дийна волаш наравоалаве а лаьрхIад Махьмада. Цун хабар ха вахийтача саго, бандиташ юрта йисттерча цIеношка сакъердаш а телха хIамаш леладеш а ба аьнна, хоам бича, отряд кхы хье ца луш тIайолаелар. БоадонагIа бIарга я ца гуш, Махьмад хьалха а волаш болта нагийча наха гобир Долов сакъердаш хиннача цIенна. Эггара хьалха цIагIа чуийкхав Ханиев. Веха дуртаз вьнна Заlма гонахьа хьувзаш кхалнах а болаш «дуней чам» боаккхаш хиннав цу ханна. «УрагIа дахийта нулгаш! Меттахьа ма хьалаш! — цIогIа техад Махьмада. «Iа фу дий... гIалгIа, бегаш битлахь сона.», — метта шиш! а делхаш, жакнхалаш етташ хиннай ньотIа, тIаккха тоцата кхоада весная. Цхьабакъда, тIехьависавар цу гIулакха. Кхы хье па луш Махьмада хIама теха бера топ Iоежир цун. «Хьо чIоагIа ма лелий!» — йоахар вийкха уллача дорхача моастагIчо.

Цул тIехьагIа кхы а массехк банда хIалакъьчул тIехьагIа Ханиев Махьмад угро (уголовни розыска) начальникалла хьожаваь.

Граждански тIема цу увзарча шерашка къонахчал долаш лийтаб эрсий, нохчий, гIалгIай, хIирий нагий нах къаьст-къаьста бандаш а еш вIашагIбетталуш хиннача къоначa Советски республика моастагIех. Къаьстта а къоза гIулакхаш леладаьд Медова бандо. Цу бандана тIаххувлген из тоIаелген тIаддала хиннад Ханиев Махьмадан къовсамга гIолларча цун новкъоста Дубов Изаним.

Холургбоацаш йоархIаштен кIотаргаштен юкъе гIолла лоралуш Аьхки-Юрта а цигара Наьсар-Керте а кхача дагахьа болхаш хиннаб говрабаьреш. Бандиташта чIоагIа маьрша хеташ никъ бар из. Махьмада дагадехад. Наьсар-Кертенен кашмаштен юкъе бандиташта хIийлена хара чIоагIа аьттув болаш доккха ор хилар.

Циггача чIийле а лаьца ераш бандиташ кхачарга хьежаш баIаш гаьннара хьахоаш говрий когий таташ дар. Гарга ше кхоач шаьрагIа хозар уж. Юххера а, пхьа иттех метр мара боацаш аккарна гаргакхьчар бандиташ. Сатоссача ханара сатем юкъагIбаьккхар яьнача тепто, шиш болаш команда елар:

— Гобе!..

КорзагIбаьннача бандиташа, кхы духьале йоацаш, шоашка яххар дора. Циггача ногаш а кулгаш а дийкха Iобехкар уж. Царна уллув — хьаьнкина станковни рученгий пулеметаш, массехк топ, шоаьтта итт гаргга граната, лечкъаьа ала дукхa хIамаш...

1925 шера, Советий Мехко ший бархI шу дизар белгалдоаккхача хана. Даьхенна хьалхашка доккхий хIамаш карагIдувларах Ханиев Iаддалий Махьмада ТIема Цlеча Байракха орден еннай.

Лирача къовсамех чакхйийннача цун нитела наьнха тIа дукхха кхыдола правительственни совгIаташ доахь, царна юкъе тайп-тайпара сийле йола ийс медаль а йолаш. Цар хьехьокх, Советски Iаьдал бахьан доваш доаттабеча къовсам, кхуш доагIача ноехала патриотически кхетам балара бах болх Даьхено къобалбаьб тIаьцар.

Шийдаь хиррагIа вода цун воI а — МагIалбика ГОВД болхло вола Ханиев Сулейман.

Шоай дай-мехка тешаме гIулакх дара масал эца нах болаш бе советски кагирхошта.

А. ПЬЯННИКОВ. журнал.

ЦIа ца берзаш бисарий письмош

Лоха-Новре наь а вахаш а вар из. Циггача йистевьнкхир цо школа, комсомоле вахар, болх беш хиннав. Циггара вахар тIем тIа а. ДIа а ваха, цIа ца воагIаш висар. Цу хана 19 шу дар цун.

Мамакаевгlар дезале лорадеш доададу цун письмош, сурташ, документаш, цунах лаьца язъяь газеташ тIара хьаяйьха материалаш. Уж хьахьувнхар сога Мохьмадо, Ахьмада вIажагIволча воша. Ший вешех-турпалех дийцар цо сона.

— Гособаике болх беш вар тха Ахьмад. ТIом хьайнача юххьие, комсомолец хилча ваха воагIача тайпара, эскаре вахар. Грозненски пехотни училище дешаш хилар, из йистелькхар, лейтенанта цIи елар цунна. ТIехьагIо 4-ча Кубански дошлой корпусах дIакхийттача нохчий дошлой дивизионе гIулакх деш хилар. Корпуса командир цIи хеза инарал Кириченко вар. Цкъа инарала письмо дайтар тхога воI дика кхеварах даьвех наннен баркал оалаш.

Кхы а дукха да письмош. Хано IажагIа бос баьча кхо са болча, юхадохьийта адрес Полевая почта 33102-Л а долаш долча письмошка хьежаш вагIар со. Мамакаев Ахьмада фронтера адрес дар из.

Лорадеш хьадоаржаду аз хIара письмо, цун мугIараш деш. Даьга, Махьмадага, хIанз дийна воацача юртарча хьехархочунга, наьнага Келиматага яздаь да уж. Лоацца язду Ахьмада эскарерча ший гIуланхех, ше а геразга гIоллара ший новкъостий а низи сан ца кхоадеш, моастагIчох миштa лет. ТIем тIа а баха ништта фашистех леташ болча ший даь веший къонгий — Iалве, Паший, ШаIрана, Имрана, Салсший — хабар шийна дайтар, юртахоша фронта лаьрхIа хьа миштa хьег яздар дех цо.

Цхьаькха письмо. Цу тIа а лоацца мугIараш да цо хIара декнарча ший гIулакхех лаьца, тIехьебиса дог хьалха а болаш немций миштa уд, шоаш, дошлой, царна гIехьа ца кхелуш хиларах дувцаш йоадь.

1943 шера октябрьски делошка Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой делегаци яха хиннай Мамакаев Ахьмада гIулакх деча эскара даьтсе. Цунна керте лаьттав къоанагIа вола коммунист Хрисанф Павлович Чернокозов. Цу хьакъехьа ухх тайпара яздаьд 5 октябрерча «Грозненский рабочий» яхача газета тIа. Гудермесски юртбоахама артела колхозхо йолаш хиннача О. Литовченкос.

«Кириченко корпусе тхо долаш дукхаза а дийцар тхона разведчик, тIах аьнна говрабаьрий Мамакаев Ахьмад. БIарча легендаш я хазаьйта юкъе цунах лаьца юкъашт. Даьсемча кулгашца цIакхха а юха вежаоц из вецеши тьере. Цкъа, тIахьаьхача цар товраш дийтта ворхI мехце Iомаллав, ийс алехи воалаваьа. ЦIаькха изаме моттиг а я. Йиъ радиостанцеш цхьа йоккха топи хьаяьккхай.

Дукха ха йоацаш Таганрог йоаккхаш баьча тIем тIа Мамакаев керте латтача разведчикий взводо 12 немца вийнав. Уж деналера гIулакхаш карагIдуьларах ЦIеча Седкъа орден еннай гвардейцa».

Цхьаькха документ. Ахьмада ший кулг тIа а долаш «Грозненский рабочий» яхача газета тIа 1943 шера 9 октябре кепатехац из. Цу письмон корта — «Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошка». Цу тIара мугIараш далладегда из:

«Тхан доккха цIей да тха — вай республикера делегаци а тха корпусе хьошалгIа еш, тха ерригa уйлаш хIана щуца, гаргарча, боазача-бечча нахаца я.

Ма боккха безам а бе халкъа ший эскарца, нагахьа санна бIаьн километраш гаьна оаш делегаци яйта а колхозни совгIаташ дахкийта а хилча. Тхоай низаш совдаьлча санна хет тхона безача мехкахошца вIашагIкхетарах, даьлнера йоерналаш дахарах. Шоана а, гучох, хар лоаш хила мег хьансаро Советски лаьтте бохьан долаш тхо миштa лет. Тха тIема гIулакхаш дIаделадедар Кума яхача хи йисте улло Отказная яха станица йоалкхаш лаьттача къовсаме. Баьдеча бус тоба моастагIа Iеча моттига тIа а даха, дете 17 немце вийра оаха, 30 алем воалавир. Дагадоацаш тIахьаьхача тхоах уизорбаламча пешшни кулгаш урагIа ухийтар.

ТIема чIоаггIа ниша йола дукха хIамаш ера оаха цигара лаьха. Соцa цхьана майра латаш ба дошлой Пашин, Селешкин, Жуков. ТIема гIулакх дика дарах совгIата нийсаш еннай царна.

Деза мехкахой тхогара доккха баркал а дIайха моршал а да шуга. Доттагlий! МоастагIа эшикавар дедача вай эскаро шух ялат эм. Фронта оай дег тIара новкъостал дергдолчах теш тхо. Шо, Даьхе дег чу а йолаш тIом бе чудолх тхо».

Гварде лейтенанта Мамакаев Ахьмада тIехьара письмо хиннад из. Цул тIехьагIа вийнав аьнна кахьат кхаьчад цIагIа. Ништта Даьхе бахьан долаш, хьатIахувача ноахала сийрда кховне бахьан долаш ший са дIаденнад Лоха-Новрерча комсомольцо. Вуьча хана коммунист хиннав из.

* * *

Кхо воша хиннав Грозне вахаш: АбрамянигIар Андрей, Николай, Артем. Стари промыслашка бахаш, школе дешаш хиннаб. Артем вIалла тIом а хьалехьа вигав Советски Эскаре, военни училище дешаш хиннав. Андрейх фрезеровщик хиннав, Николайх — токарь.

Дика бераш кхедаьд дай а тIехьа мехкдаьттахой болаш хьаьоагIача Агабек Татосович Абрамянцек цун сесиго Мактани Калустовнас. Цхьбер кхедарах «Медаль материнства» еннай цунна. Дагадоацаш тIабера тIом, кхо воI фронте вахар. Эггара хьалха цIагIа хабар дайтар Артема. Цо ший даьтен наьнаген, Анин Ниман яхача шин йишийтен яздора: **«Моаршал да шуга, да, нана, йижарий. Училище йисте а яьккха, со фронте хьаьвенна. Кердача адресага хьежаш хургда шо».** Цу хана Артема хайпадац ший вежарий — Андрей а Николай а ништта тIом беча эскаре, Даьхе бахьан долаш латташ болга.

Письмой бIарчча цIовнаш дада сона хьалхашка уж дерригаш а кхо са болаш да. Цхьан письмо тIа юхадода адрес да: полевая почта 2182. Из Николайтара дена письмо да. Къоаламца яздаьд из. Хано IажагIдаьча цу кхаь сьина письмо тIа Абрамянц Николая ладу Даьлецарча ший безамах, цунна ше мугIахьа хиларах.

«Вежи ма баьнхаланее сох ца кадеш аз сея дукха ха яхкарах. Ха хиннаяц, тIом беш хиннав со. Тха бIу хIама кхьан нитье самоIаш ба. Ништта ха норалий сона сайх дола хабар шоах дIатохарий. Гобаьккха деххиш нийна я. хIаьта а уж сона мокагIа яц — ядеш вагIа со. Хоам бе сога: ништа дах шо, нана малогаш я яц? Вай лаьттан тIера немций лелхабаь доах тхо, делхабеш дIахо дIа а гIерга. Шек ма хила шо, кхетта бIаргагурга вай».

Ужжамо письмош цIаухийтар воккх вежараша а. уж дар коталонга догдоахаши дог тайнаж дола письмош. Доьххал дора царех дас, напас, йижараша котало а яьккха, галтий цIабахкарга сатуьсаш бар уж. ЦIабахкарга са-м тийсадар, цхьабакъда, бахна-м бахназар. Цхьаннена тIехьа шоалагIдар долаш кавхаташ аха даьхар Абрамянца дезалга, къонгаш боабаьб яхаш.

Ништта тIем тIара цIа ца воагIаш дIаваьлар кхо воша. Кхелхав, хIанз воацаш ва, дезалий да Агабек Татосович а. Цхьабакъда, нана я дийна, йижарий а дийна ба. Юкъ-юкъе, нора йисте дIа а этте, наькъата хьежаш латташ дуккха ха йоаких Мартани Калустовнас. Вовзаш болча накъагIа ший къонгаш цIабехаргбацар-хьог! яхаш хьежиз корах ара. ЦIаккха а бид ца луш цун дег чу латтаргба уж. Бицбеннабац уж кхоняхе а воша деша ваьгIача школе а. Укхазарча тIема сийлая музее боча хеташ улладу кхаь комсомольца-вежарий — Абрамянц Артема, Андрея, Николая кхо сурт.

* * *

ХIара шера, Коталон деза ди белгал массаза доахкача хана, цIаькха а юха цIаькха а деш тIема шерашка кха кхосабаргаш. Дог тохадолийташ деш уж цIа ца берзаш бисарий, тIем тIа лийгарий даьша, ноанош, вежараша. йижараша, берий бераш.

Астахов Юра! Фуд цунах ховр? Цу зIамигача сагах, комсомольцах, «Красный молот» завода инструментальни цеха слесарах. Цунах лаьца дийцар цун йишас Татьяна Гавриловна Алексеенкос.

— Дика къахетаме, Iамерза воша вар Юра. ЧIоагIа дукха езар цунна нанен сом. Геттара зIамига волаш вахар балха. ТIехь да воацаш мадахарий тхо кхоъ. ЦIагIа фуннагIа а цхьа хIама деш хулар Юра массаза а. Е занятеш кийчйора, е пенгаета заметка яйора, кхыметтел сурташ а дехкар. Во воацаш художник вар из.

Юра фронте водача хана 15 шу даьнна хиннай Таня. Фронтера Юрас ший йишига дайта письмо да.

«Къулбехьа фронтера моаршал да шуга. Могашаьрша хийла хьо, хьо Танечка! Аз хьога е письмо язду ерригача фронте шоррала оаха дIайолаьчи наступление деха кийчлуш тхо долча хана. Оаха хIинале а хьалакхай Таганрога массехк юрт. МоастагIчоа гонахьа оаха баь го вIашхабоагIаш летт. Тха наступление шоалагIа даькъа хургда из. Массанега а салам-моаршал дIале. Хьвахь, гвардейцаш тIехьанка бувлаш боццалга!»

1942 шера августе тIехьарa письмо дайтар цо Танига.

Ништта хиннай инструментальни цеха комсорг хиннача Астахов Юре кхел, ништта я цун биографи. Цхьабакъда, из хIана дIахо а йIаькъенна дIайодаш я.

Инструментальни цеха комсомольцашен кагирхошей шоай коллективаца дIаязваь из. Цар цехера цхьа са къоастабаьб Астахов Юрайна. Цига да цун сурташ, письмош, документаш, цунах лаьца дуйцаш дола кхыдола хьахаташ.

С. ВОРОНИН.

ДОЗАНАЛ ДЕХЬАРА

Иранерча событешта

СУРТА ТIА: Ирана хання йолча правительствана корте латта М. Базарган Тегеране бахача наха хьалхашка къамаьл деш латт.

АП—ТАСС сурт.

ИРАНА КЕРДА ЗIИЙРГАШ

Шаха правительство дIадаьккхача низ болча халкъа боламо кIезига хьалькц Ирана исторе геттара керда социально-политически явленеш. Царех эггара лоархIамегIаръяр я моттигашнара советаш хьаяр. Уж — шоашта доал шоаш дара демократически органаш — хьахила йолаелар, дукхагIча дакъе шин-шерIа дIадахача шера ноябрь бетта мехка тайп-тайпарча городашка. Советашта юкъебахар болхлой, интеллигенци, кагий а юкъера а буржуази, студенташ, дыкка хьалхалаттараш.

Духьаьшка хьаьнар уж мехка экономически вахар лоарзаГIа даларах цхьадола товараш ца тоъар а маькхаш лакхдалар а бахьан долаш чIоагIа телха къахьегамхой вахара хьал аттача даьккхара. Моттигашкарча советий лоархIаме фунхци а хиина дIаэттар бахача наха юкъе дефицитни йоле мехкдаьтта продукташ, эггара хьалха, цIагIа кха тилла доагор декъар.

Масала, ирански столица йоккхача, дукхха нах бахача Нармак яхача районе совето ший бе деллар доагор дохкилга. Цу районерча хIара дезала цунна доагIаш дола фатаген (дезалхо массев а хьеже), из маца, мичa хьалургда тIа а ядаь дола карточка делар. Дукхахча кхыча районашка шоай лоIамагIарча-группаша нийсача трафикагIа цIагIа дIа а кхухьаш дIателар доагор. ВIаьш болча наьха шийлача хама сахьаташ, кхыметтел деноши бийсаши а доахаш бензиноколонкашкеи фатаген дохкача тикашкеи отердагIа латта безаш. Ирански прессо белгалдаьккхача бесса, цхьаццa йолча моттигашка мах боацаш а телар советашо кьеча наха доагор.

Шоаш шоашта доалдара органаш чIоагIа лоархIаме хилар спекуляцешен маьхаш тIадеттара духьала а хIаьта иштта баха нах дерреГIарча продукташцеи товарашцеи Iалашбар дукхьа лоаттабаьча къовсаме. Цар гIошца мехка тайп-тайпарча городашка хьальй потребительски кооперацей шерра сеть. Алхха, Ирана къулб-малхбузехьарча дакъа тIарча цхьан Ахваз тикаь итт совгIа я уж. Столице кооперативаш хьахилар хьалхагIа къулбехьеш, эггара къегIча кварталашка, тIаьккха города централъни къилбаседени доакъошкарчи цхьайолча районашка а. МоллагIча кхыча тикашта юхера цар башхало я укхаза хIама эца венача сога шекар, даьтта, фуаш, бецадаараш, сом царех хьацаш беннача совбоацача лохача маьхех ийде йиш хилар. Цу кооперативаша товараш дохк хьалхарча арIаниа забастовка еш болча болхлой дезалашка, полицей яскараи боабаьча ирацний исташкен берашкен. Ерригга расходаш бахача наха шоай лоIамаГIа телача ахчий чотах ю.

Цу тайпарча кооперативни тикашта юкъе эггара йоккхагIьярех цаI хьайиллай Пападеметри яхача тегерански улица тIа, хьалха автомобильни мастерской чухиннача помещене. Беррига мах бераш болхлойи экспедиторашии общественни хьисане болх беш йолча тико Iалашбу гаргагIарча квартылашка баха кьеча наьха дезалаш. Дутен ноартоли базар тIарчуя 20—30 процент дареГIа йохк укхаза. Столице хьахнний массехк промышленни товарий кооператив а. Нiру — е Хаваш яхача улица тIа йиш я, масала, укх тайпара объявлени еша: «Кооперативе Iай дуьхаду барзкъаш фабричини маькех дохк».

Моттигашкарча совето бу болх алхха потребительски кооперативаш вIашагIъехкилга хиина Iац. Лувцаш-лувцаш по общественни вахара кердкерда оагIош чулуйц: транспортаца хIамаш а, нах а дIахьа нхуклар, медицински гIодар, маьхъашкарча болама регулировани яр, коммунальни городен служба, порядок лорайр. Кхетадеш да, дерригa а хила дезача тайпара дец общественни хьисане шоаш шоашта доалдара органий. ХIама укх сахьате боашха дукха а дика вIаштIехьаьнна а яц уж, цудухьа цу сахьате къаьнача Iаьдала органий метта дIаотталац. Амма цар лоархIам боккха ба. «Аяндеган» яхача ирански газето дакха а доагIаш белгалдоаххача бесса, цу советаша хьагойт миллионаш болча ирацаша уж хьахилийтара къовсам лоаттабаьча хургйолча демократически институтий сибат.

В. БОРИСОВ,
АПН корр.

Тегеран.

ЛИИРХIАР КОРАДАЬД

Ях шу хьалхагIа Грознера культурно-сердалон училище чакхъяьккхачул тIехьаГIа Маркварт Наташа Доланова культура ЦIаГIа методисталла [illegible] хьоьгийр. Цу хана дейз уьхаза болх беш я Наташа. IаIаьмате чIоагIа езаенний Наташийна Доланова. Цун ший бахьанаш а да. Укхаза дIаболабеннаб Наташий къахьегамцара бунзам а, укхаза корадаьд цун ваханцара ший ираз а: шоайла беза а бенна Наташаи Солтуниев Русланахи мара сесаги хилар. ХIана цар ва кхо шу дальна кIаьнк Лорс. Бахаш Руслана даьцек нахьацек ба уж. Царна езаш, цар лоархIеш нус а я Наташа. Дика сесаг, тIера нус, хьаьнала ваха хиита ца Iеш, хьинаре болххо а я Наташа.

Эггара хьалха Наташа балха енача хана кIезига бар культура ЦIаГIа художественни самодеятельноста доньконхой, хIаьта укхаза ший балха опыт а яцар, цудухьа дукха нийслора балха кигъе кхоачамбоацараш, халонаш. ХIанз из ха дагаехача бордбордагIа елар а дувлий дуйц Наташас:

— Цу хана IаIаьмате дог... кха гIо-новкъостал дир сона № 7 йолча юкъерча школа коллективо. ХIаьта цу школерча хьехархочо Эгиноева Лейлас хьинаре даькъа лоацаш хьалъайбир агитбригада болх. Новкъостал дир кхыча хьехархоша, дешархоша. ЧIоагIбедар юрта Советацарей «Ингушский» совхозацарей бунзам. Цу гIулакхаша кхы а дикагIа тоабер цу хьнара тха культура ЦIен болх.

— Юртара культура ЦIа, — дIахо дуйц Наташас, — наха вIашагIа а хийтта садаIа а сайъерда а моттиг я. ХIанз хIара цIагIа телевизор я, ладувгIа радио я, деша газеташ, журналаш, книжкаш да. Цудухьа цхьа моаллагIа йолча, бешха йоацаш йолча мероприятешца уж лах чуоза вIаштIехьа хургдац, клубе аха безам хургболаш цар дог айдергдац. Из бахьан долаш тхо гIерт клубера мероприятеш ваьха культурацара безам лакхбеш, дальттацара, къахьегамцара, дальй дикача, хадайча гIулакхашцара безам айбеш вIаштIехьъяха.

ТIема, къахьегама, комсомола ветеранаш безбеш, лоархIаш йолх сайренаш сагеи вIашагIкхетараш чакхдоахалгея традици хиина дIаэттад культура ЦIагIа. Уж мероприятеш кийтъеча дийнахьа эггара гургйолча моттиге хьалтох «Моарших хиида тема а, къахьегама а, комсомола а ветеранашта!» яха лозунг.

Цу мероприятеша кхувш йорагIа тIехье дальй дикача гIулакхашта тIакхувш, къахьегам бозаш, дог-уйла коммунистически йолаш хьалкхее гIо-новкъостал ду. Воккъал дар аьнча, кигархоита дувца дукхи дика хIамаш да къахьегама а комсомола а ветерана Эгиноев Еки Ете, Къахьегама ЦIеча Байракха ордена кавалера Пешхоева Муще Нинай, ЦIеча Седкъа ордена кавалера Солтуниев Хисе. Дукха да кагирхоита дувца Сийлахьбоккхача Даймехка тIема доакъошхочун, хIаьта хIанз тIехк хьинаре къахьегаш волча Алероев Хьаиида, кхыча дукхача Долакоарча нахъа.

Укх тIехкхьарча хана дукхагIа болх тIакхийтаб Наташина а культура ЦIен балхахоина а. Укхаза я СССР Лакхехьарча Совета хоршамий агитпункт. Цу хоршамашка кийчлуш IаIаьмате бехктокхаме лелабу цар шоай болх. КПСС политикаx, коммунизм хьалъеш къахьегаш доаллача советски халкъа толамех, социалистически демократех лаьца беседаш ю, лекцеш еш, концерташ уттаду. Цу балха тIа хьинаре къахьегаш болчарех цаI я Натаиа.

З. СОЛТУКИЕВА.

ДИКАЦА ЦIИ ЙОАККХАШ

Карабулакера мебельни тика Сунженски районе яьза Iац. Укхаза шоашта эпа мебель эца Ачхой-Мартанера, Наьсарера, Ачалкера, кхыча моттигашкара нах ух. Тика чуула цIа доккха, сийрда да. Тика чу йолаш я хоза а цIагIа эшаш а йола мебель.

Наха эшаш а хоатташ а йола мебель малагIа я хьожаш бу тика коллективо болх. Цу гIулакха бIаргагучча хьалъолла улл нийдархоша заказаш ду иннаки.

Тика тIа товар лоаттадер «Терек» яха объединени я. Натальа санна «Тереке» наха зна товар ца хилча из кхыча городашкара хьатIакхухь тика заведующи йолча Ф. А. Пляевас. Иштта иха езаш кийслу пун город Пятигорскерча «Машук» яхача мебельни объединене. Хала дар аьнча цIаккха а хитадаи Пляевас нйдархоша даь заказаш кховчаш ца деш. Цудухьа тика чу хьо дIачувыьлча массаза а хьаэза йолаш я серванташ, шифоньераш, тайп-тайпара кинижи шкафаш, истолаш, гIандаш, кхы мел эша хIама.

Тика чу болх беш йола коллектив йоккха еце а, барт тайна я. Тоъал ха хьинай С. З. Дотмурзаевас, М. У. Хасиевас, С. Точиева цу тика чу болх бу. ЦIьаьккха хаттар дитац цар шоп ца луш, нйдархоша гIулакх-эздел лоац, Iинерча ба.

Шоашта хьадкашка латта декхараш дика кхета а деш, барт тайнача коллективо бальча, балхах боккха пайда баьккхаб. 1978 шера план цар кхоачашъяьй 110 процент, хIаьта къаьстта цхьан декабрь бетта — 230 процент. Иштта дика кхьвьег цар укх шера а. Царна массаьена нйдархоша дег тIара баркал оал.

В. ЛЕВЕРДА.

Салфеткана метта маькх

«Ялатий хьурмат доадаьр бохъемах хоттавеннанац». «Ялатий хьурмат ца деча цIагIа бернат сацац, бакъда, кьел магIайоал» — массагIа да уж сискала хьурмат де дезаш хилрах халкъо ххелла бакъдараш. Тахан маькта, ялатий хьурмат де яхилга из вайга ца хиларах, моцалах кхераш дац, дерригаме корта хиларах тарра маькха сийде, хьурмат де яхияга да.

Укх шера 24 январе Победа проспекте йоаллача № 5 йолча столове са бIарг тIаэттар хIама диаь яьнча маькхана чIегилгаца пIелгаш цIендеш йоалача сага.

— Ай, эхь хетацим хьона маьккхаца пIелгаш, кулгаш цIенде? — хетт аз.

— Дальра хетт. ЧIоагIа а хетаи-м, хьалхара, шоллагIа, кхоалагIа деар а яйца истола тIа хайнай со. ЧIкьара барайтта мIарен Iаги хьога дале а кулгашца тIехках цIенца бича буа мича лу. ХIаьта котама дулх кулгаща дал ма дезай... салфеткаш дац-кх столове. ХьалхагIе хайнадаре-м цаI дерт ма дарий аз.

Столове заведующега Э. Оганеслнага хетт аз салфеткай хьакъехьа...

— Тхона хьалъохадаь каькет йиллача ах ханна а тоъац. Мелла дехар дой а хIама хилац. Зала чу хьачувала эхь хет сона... Бехк са а тха кулгалхой а ба.

Фу дерга, мукIарал дича дикка аттача боал бехк. Цо хьайоах дерриге а шай кара доацилга. Телефон тох аз № 5 столови а кхыраш а чуоагIача 12-ча столове директорга Замятин Валентин Васильевичага.

— Кьахат тоьац тхона, дукха я тха араха пироножаш, хингайаш, кхыдолд кийча лаараш дохка лотоккаш, киоскаш. Каьхат мехка а тоьаш дац. Юкъарча кхачан управлене геттара а кIезига хьежаду тхона салфеткашта лаьрхIа каькат... Лоацца аьлча лаьтта а, ситале а, тIа а, буп а цар кьинц айхал дар хьадийцар.

Юкъарча кхачан управлене начальника заместителе Анна Павловна Цимировас дийцар а В. В. Замятина дийцар а шоле дань бераш санна цхьатарра дар, бакъда, «торговле министерства а кхыяр а вай республикера цхьаккха а бехке шац столовешка салфеткаш ца хилара, — аьлар цо, — бехие я Москвера Главснаб, цунгара да аеррига а...»

— Тух, бурч, горчица, салфеткаш, гардеробе клиентанта ду гIулакх столовера хьаэцача дуача хIаман маьха юкъедоагIаш децй? — хетт аз.

— Да...

— Шоашкара доагIа гIулакх нахага дIа це илачийтара шо да е Москвера Главснаб я бехкегIа?

— Бехке-м... тхо а да, — дIахо къамаьл даьре дар, — тахан хьахчача езаш я кахьита а салфеткай а парти. Кхоана общественни кхачан ерригача точкашта каькат а салфеткаш а хилийта хьожургда тхо...

Телефонашца къамаьл цу тIа чакхдаьлар. Юкъарча кхачан управлене хьанимаша шоаш денна доаш 5-ча столовега диллача кхоачашдир.

КхоалагIча дийнахьа 5-ча столове бIарчча рулон каькат кхаьчар. Массехка дийнахьа болх баьчул тIехьагIа столове ремонт е дIакхайлар. Ремонт ю а кхикха хьайийхаллар Революце проспектера № 13 йола столови.

ПIелгаш бага а дехкаш ца цIендой салфеткаш дац укхаза а, зала заведующе хьалхачох шин сахьата а тоьац бIарччача дийнахьа хьаенна салфеткай гуриет.

Укхаза фу аал деза а, фу хьехам лургба а хац. «ПIелг бага ма бехна!» яхаш бераш та гигиена, цIена кулга ма Iомарой вай. «Шоаш столове хIама даа долхаш киса салфеткаш хилийта», — аьнна нахага дIа а аьнна, юкъарча кхачан управлене хьакимашка столовешка розничи маьхагIа дохкаш салфеткаш хилийта, цох луча кепигий эпаи хилар тол маькта хьурмат доацечух, аьнча бакъахьа хет сона.

А. БУРОКАЛИН.

АЙПЕ БЕРАШ

Ийс шу дальна Син Хейза ца лоIаш шоаттхье итт метр дIаваха йиш йолаш яц. СовгIа баьккхача иттах гIено а беррига низ дIабоаккх цун кIаьнка бат сийилу, са доаккха ца луш вус. Лорана йоах даггар довккхе а диьшу мара дийна волаш довкккаргдац цо. Говзал йолча хирургашта мегадац дIамига Син Iовсшие а цунна хинача дега порок яхача лазарах верзаве.

Пхи шун ах шуя даьпеча Марфи Карла аьтта кога бить пIелг мера бац, аьрда кога — цхьалкха а бац. ВIашагI а лотадена сотта а ца луш да шинна а кулге пIелгаш. ЧIоагIа гIайтIаве ва Карла ший нийсархой санна велосипед хахна йиш йоаш ше хиларах.

Уотерворт Джеина кьча хэна цун метрика тIа дIаяздаьд: инвалид. «Йнiига аьтта ког дукхагIа кулга таре бар, — йоах Джеше кахас, — хьаккийнгашкара сустав а кога айра а доацаш бар». Дукхазал операцеш аь лаье а йиIнг айпе йолаш йисай.

«Штерн» яхача малхбузенгермански журнала тIа дийца уж английски кхо бер цхьа хIама юкъера долаш да: цар йоанлоша «Примодоса» таблеткаш мийннай. Лораша дальча хьехарах «берах хула ха хIатIаккхьачалге бакъде дезаш» яр молхаш. «Примодоса» ший гIулакх нийса «чанкдаьккхар» — кхоккхе а сесаго айпе бераш дар.

«Шеринг» яхача малхбузенберлински концерно уннахцIенонна зе деш йола молхаш йоххаш хиларна дуазадена дов дIадоладенна массехк шу да. Дижанза да из хIанз а. Iилмахой-медикаши дукхха общественности чIоагIа духхьал йолаше а «Шеринг» дIахо а арахецаш я кахьа унахцIенонна зе деш йола молхаш. Иштта, ФРГ, «Форверст» яхача ежедельника яхачох «Примодос» хIано а аптекашка йохкаш я. Бакъда, ФРГ цунах «Дуогинон» оал. Алхха 1977 шера Малхбузен Германе цу препарата ах миллион совгIа пашка ехкай. ДIаоцарга хьежна хьаду нерда товараш, — эхь ца хеташ йоах «Шеринга» даьша. ХIаьта из бахьан долаш мел дукха бераш айпе хиннад хьоахаде дезаш лархIац цар, уж эулаже таблеткаш ара ца хецаш соецае яхаш дукхача специалисташа деш дола кхайкаралаш ца хьоахадеш мо мара.

Цу гIулакха чIоагIа сагота хилар хьалъоккхаш эггара хьалхара барех хоам кхаьчар Лондонера. Моттигерча лораша тергалъяьй зуламе закономерность: «Примодос»—«Дуогинон» йиаьчар дань бераш айпе хилар. Кастта цу тайпара хоамаш ахха доладениад Швеце, Испане, Голланде кхыметтел гаьнарча Австрале а городашкара. Бакъда, цо беснха цец бахнзар Малхбузен Берлинера доьхав кийчдераш. Медицинерча базархоша аьлар препарат зене ца хилара хьашт долчча тайпара тешам лу шоана дехкхаштен кроликаштен царах зе ца даьннадаь аьнна... Фу айпе бераш дуниц оаш, тха кроликаш-м лертIа я аьа гIертош санна.

Тамаш я «Шеринг» яхача концерна таблеткаша дань зе мел доккха да къоастаде могаргдолаш саг хуле. Из мел доккха да хьахьон, масала, Англе цунах зе даьннача берий дай-ноанош вIашагI а кийтта общество вIашагIъелла хиларо. Общество гIерт «Шеринга» кулгалхой бехкхтонкхаме ояийта. Кепайоасоно яхачох цхьадолча мехкашкара медицински учреждешеш концерна дош суде дуьцийта дIачудала дерхIаш я.

Бакъда, цу гIулакха башха сагота бац уж зене медикаменташ дIахо а арахецаш бола цун дай. «Шеринга» формацевташ сагота ца хилара кхайле кхетае хала яц; цхьан английски профессора ма-аллара «бераша айпе хила новкъостал деш йолча» молхаш доккхий пайдаш тIадахь царна. ТIехь-тIехьагIа дегIайоагIача банковски счеташка дидделийт фабрикантащта кхетаме хилар меттел кIезиг-дукха эзь-эздел долаш хилар а.

Общественноста эгIазал юхатохар дукха «Шерингерча» формацевташа лаьрхIад цу Iазапа молхай цIи юха а хувца. «Форверст» яхача еженедельника ядечох цар эргIанара партеш йохкаш я «Куморид» яха цIи а йолаш.

Медицинагарча базархой зуламе гIулакхо яаду цунца дувзаденна «Увзере цайт» яхача газето, нердача тайпара гучайоаккх тIабоагIа пайда бахьан долаш моллагIа зулам дайта нах мукъабита йола капиталистий межкаре системе. «Дуогинона» эктореx непайоасоно оаллаш нахилара, «медицински маскарадо» къаьйта хьахьокх наха даьр дуача обществан «оаласаш». МоллагIа тайпа цIерая пунах техне а ю обществе ше хиначна тайпара хувца ца луш, сага чIоагIа айпае ду общество йолаш ю.

В. СМЕЛОВ.
(ТАСС).

КЕРДА МУЛАШ

1979 шера доккхий дехкараш тIайицад Барнаульски шинин завода къахьегамхоша. Планах совгIа 200 эзар сома маьхa керда продукция яла, изделей шин тайпанна пиччахьалххен дикала Знак хургйола гIулакх де лаьрхIад цар.

Дукха за йоацаш заводски конвейераш тIа гучадальар изделей керда ши тайпа — деза моххьаш кхухьача автомобилашта лаьрхIа тIех чIоагIа шинаш «Жигулешта» лаьрхIа мигчакха гIоама а лелалургйола шинаш.

СУРТА ТIА: завода нийча продукци чуйолча складе.

В. САДЧИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

А. Сайдулаева рекордаш

Боккъаддар аьча, тоъал дукха ха яьккхай вай республика спорт езараша езача атлетиках СССР а Европа а чемпион волча вай мехкахочун Сайдулаев Адама кердача толамашка сатуйсаш. Цудухьа массаена чIоагIа тоам беш хIама да цун тIехкхьарча толамех бола хоам.

Укх деношка Киеве чакхъяьнача езача атлетиках йолча СССР Герзашцарча Нийнй чемпионате даькъа лоацаш хилар А. Сайдулаев. Циеа цхьоалагIча езача категоре атлетишта юкъе вIаштIа ши рекорд оттайир цо. Цкъа-дале, шин кулгаца 225 килограмм довяя дола штанга хьалъургIа а тоттаяй цо 2,5 килограмм тIатехар Краснодарерча С. Аракелова рекорда. ШоалагIдале, из техха 175 килограмм еза йола штанга цо хьальургIа айнчух гIехьагIа из двоеборье 400 килограммага кхаьчар. Из Шахты яхача городерча Д. Ригерта оттаьча рекордал 5 килограмм езагIа я.

Уж керда рекордаш вай мехка спортсменаш СССР ахкан VII Спартакиадага кийчлуча хава оттаь хилар къаьстта гIадвугаш я.

М. САЛМАНОВ.

ФУТБОЛ

ДIахо хьош я Нохч-ГIалгIайчен футболах йола Iаи чемпионат. Ира спортивни къовсам латташ чакхдоал цига дакъа лоацача командашта юкъера хIара вIашагIкхетар.

Къаьстта сакъердаме чакхдальар массеккана республика чемпион хиначча Аргун яхача городерча «Вайнах» Грознерча «Локомотив» юкъера ловзар. Гол чутоха хьалхагIа аьттув баьлар Аргунерча футболистий. Цхьабакъда, матч чакхьала кIезига мара ха ца йисача хьана нийсхо яькхар мапинкахьоша — 1 : 1. Иштта цхьаккха командас совле ца йоаккхаш чакхдальар «Динамо» «Лучан» юкъера ловзар а — 0 : 0.

ХIанз ахи тур чакхъяьнчул тIехьагIа хьалхарча моттиге йоагIа «Вайнах» команда.

С. ПАРЧИЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.30 — IуIранара гимнастика.
8.15 — «Зурнвчам, [illegible] хьайоаззийта!».
8.40 — «Москва, [illegible]». Телевизионни художественни фильм. [illegible] — [illegible].
14.30 — Кердадараш.
14.30 — [illegible] Малхбоале [illegible]. Концерт программа.
15.00 — «Эрсий мотт».
16.05 — «ЦаI массаена [illegible], массаьа [illegible]». Ленинградера передача.
17.10 — «СССР — Сирия. Экономически [illegible]». Документальни фильм.
17.30 — «Шахматни школа». Пасьянса [illegible].
18.00 — Миллионий [illegible] университет. «[illegible]».
18.30 — «ХIара сурта тIа — [illegible]».
18.45 — «Тахан дуне тIа».
19.00 — «[illegible]» [illegible] фильм-концерта премьера.
19.40 — СССР Лакхехьарча Совета хоршамашта [illegible].
19.55 — «Дагаlьвар гу [illegible]» яхача телевизионни художественни фильма премьера. Хьалхара серия.
21.00 — «Ха».
21.45 — «Дагаlьвар гу [illegible]» яхача телевизионни художественни фильма премьера. ШоллагIа серия. [illegible] — «Тахан дуне тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачий программа.
8.10 — «Шоана, [illegible]!».
8.40 — 9.40 — Зоология. 7-гIа класс. [illegible].
9.05 — [illegible].
10.10 — [illegible] Шоллагlа передача.
10.40 — 11.40 — Юкъара биология. 10-гIа класс. [illegible].
11.10 — А. Твардовский. «Василий Теркин». Студентоита-заочникашта.
12.10 — Лакхара математика. II курс. [illegible].
13.25 — [illegible]. Коммунизма материально-техническе база хьалхьяр НТР-а.
14.15 — Вузе [illegible]. Математика. [illegible].
14.40 — В. Горбатова [illegible].
15.30 — «[illegible]». [illegible] художественни фильм.
17.00 — Передачий программа.
17.05 — «Искусствий дуне тIа». [illegible] (гIалгIай меттала).
18.05 — «Нохч-ГIалгIайчу гIалла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала).
18.35 — Вай кандидаташ. [illegible].
18.45 — Киножурнал.
18.50 — Советски Эскаре [illegible]. «[illegible]» (нохчий меттала).
19.30 — Советски Эскара [illegible] концерт.
20.00 — «[illegible]».
20.15 — «[illegible]». Ленинградера [illegible] передача.
20.45 — «Литературни [illegible]».
21.40 — Искусствий [illegible] концерт.

23 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.30 — IуIранара гимнастика.
9.15 — Н. Песков [illegible]. «[illegible]».
9.40 — «Дагаlьвар гу [illegible]». Телевизионни художественни фильм. 1-ра, 2-гIа серия. [illegible].
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Присяга». Телевизионни документальни фильм.
15.50 — «Искусство — [illegible]». Фильм-концерт.
16.30 — «[illegible]». [illegible] деттагIий клуб.
17.35 — «Поэзи». СССР [illegible] Центральни музеера [illegible] передача.
18.05 — «Москван [illegible]».
18.35 — «[illegible]». Киножурнал.
18.45 — «Тахан дуне тIа».
19.00 — «СССР оборона Министерстве [illegible] оркестра концерт.
19.25 — «Тахан — Советски Эскарей [illegible]». [illegible] СССР оборона министра [illegible] заместитель Советски Союза Маршал В. Г. Куликов.
19.40 — [illegible]. «[illegible]». Художественни фильм. Хьалхара серия.
21.00 — «Ха».
21.40 — «[illegible]». Советски Эскарей [illegible] программа. [illegible] — «Тахан дуне тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачий программа.
8.10 — «Эрсий мотт».
8.40 — 9.05 — [illegible]. 7-гIа класс. [illegible].
9.00 — [illegible] — популярни фильм.
10.10 — 11.00 — «[illegible]». «[illegible]».
10.40 — 11.40 — Литература. 9-гIа класс. Л. Н. Толстой. «[illegible]» яха роман [illegible].
11.10 — («Контакт [illegible]», «[illegible]»). [illegible] фильм. Студентоита-заочникашта.
12.10 — Лакхара математика. 1-ра курс. [illegible].
13.00 — Марксистско-ленинска этика основа. Коммунистически [illegible].
14.15 — Вузе [illegible]. Физика. [illegible].
14.45 — [illegible]. [illegible] передача.
16.15 — Передачий программа.
16.20 — «[illegible]». [illegible].
17.00 — [illegible] фильм.
17.10 — Агитационни [illegible]. «[illegible]» (нохчий меттала).
17.25 — «Лор». Фильм.
17.30 — «Тха — советски [illegible]».
18.20 — «Нохч-ГIалгIайчу гIалла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала).
18.40 — «[illegible]».
19.10 — «Советски тIемахо». Киножурнал.
19.30 — «[illegible]» (гIалгIай меттала).
20.00 — «[illegible]».
20.15 — «[illegible]». Фильм-концерт.
21.00 — «Литературни [illegible]».
21.40 — «[illegible]». Художественни фильм.

РАДИО

22 ФЕВРАЛЬ

6.00 — КПСС ЦК [illegible] (1978 шера) Пленума решенеш — вахаре! «[illegible]». [illegible] репортаж.
6.55 — Ахарен (гIалгIай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — Нохч-ГIалгIай [illegible] концерт (гIалгIай меттала).
8.40 — «Шоана, [illegible]!», Радиожурнал (гIалгIай меттала).
9.15 — «Агитационно - массови болха — [illegible]».
9.30 — «[illegible]» (эрсий меттала).
9.45 — «[illegible] тIа — 1000 шу». 1727 [illegible] передача (гIалгIай меттала).
10.00 — Дагестански радио [illegible] оркестра концерт (эрсий меттала).
10.20 — «Юртара IуIре» (эрсий меттала).
10.40 — «Микрофона [illegible] гIалла». Радиовыпуск (эрсий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

23 ФЕВРАЛЬ

6.00 — «[illegible]». Радиокомпозиция (нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан [illegible]» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.35 — Советски Эскара [illegible] концерт.
9.15 — «[illegible]». Беседа (эрсий меттала).
9.35 — Ахарен (гIалгIай меттала).
9.45 — «[illegible]». [illegible] (гIалгIай меттала).
10.00 — «ДеттагIий [illegible]» (эрсий меттала).
10.15 — «[illegible]». С. [illegible] (гIалгIай меттала).
10.25 — «[illegible]». Концерт (эрсий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
19.40 — Москва.

Хенахмаш

Тахан республике гIоалаш Грознен хулацалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Малхбоалехьара секунде 0—5 метр сиха мух а хьекхаш ди хургда, фегара температура республике гIоала 3 градус шелангара 2 градус йовхалга кхоачаш, Грозне 0 градус гаргга хургья. Кхоанен ломмен ихалла, юкъ-юкъе екха а екхаш, цхьаццайолча моттигашка кIезиг-дукха лоа а делхаш, дохк а доаллаш денош хургда, малхбоалехьара секунде 3—7 метр сиха мух хьекхаргба, буйсашка 9—14, деношка 1—6 градус шийла хургья.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктонхана секретара — 3-34-36; партийни вахарен культурен отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бахама отдела — 3-42-28; кисьмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-68.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-36; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства 3-42-28; отдела писем—3-74-68; бухгалтерии—2-54-30; корректорской—2-89-68.

Газет арадувла шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ00062. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Мапиовски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1220.